



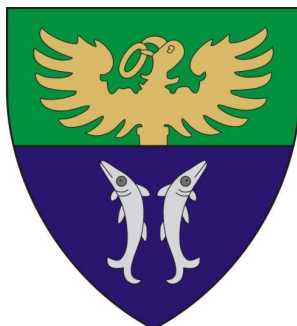
Abádszalók

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYVE
2017

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés 4
 2. Abádszalók bemutatása 5-12
 3. Örökségünk 13-43
 4. Eltérő karakterű településrészek 44-60
 5. Építészeti megoldások 61
 - Ajánlások
 - Színek
 - Terepalakítás
 - Kerítések
 - Erkélyek, tornácok
 - Ajtók, ablakok
 - Homlokzatképzésre
 - Részletek
 - Hagyományos épületek
 6. Mai példák 108-116
 7. Kertek-zöldfelületek 117-125
 8. Utcák, terek 126-132
 9. Hirdetések, reklámtáblák 133-135
- Imresszum 136





ABÁDSZALÓK VÁROS TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYVE

2017. DECEMBER

KÉSZÍTTETTE: ABÁDSZALÓK VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

ELFOGADTA: ABÁDSZALÓK VÁROS KÉPVISELŐ-TESTÜLETE
178/2017. (XII. 29.) HATÁROZATÁVAL



Az építészet egyik főrendeltetése az arányosság és a harmónia.

Az arány az abszolút méretektől független. Az arány az életből adódik, mert mindennek egyik fő meghatározó jellemzője.

Az arányosság az építészeti esztétika legfőbb erénye. Ugyanolyan szabályok határozzák meg egy épület jó vagy rossz arányát, mint minden arányossági kérdést az életben. Arányos alakúnak olyan embereket tekintünk, akiknek testrészei harmonikusan viszonyulnak a teljes magasságukhoz.

A harmónia. Harmonikusnak azokat az épületeket tekinthetjük, amelyek esetében, például: nem állapítható meg az egész felülethez képest, hogy az ablakok túl nagyok vagy túl kicsik. Az épület tömegének arányát mindig az emberhez viszonyítjuk. Az ember az építészeti arányképzés alapja. Az emberi test arányai minden építészeti létesítményre rávetülnek, legyen az templom vagy egy családi ház.

... az arányosság minden műben a tagok mértékegységének és az egésznek egymáshoz mérése, amelyből a szimmetriák rendje jön létre. Mert hiszen szimmetria és arányosság híján egyetlen templomot sem lehet ésszerűen tervezni, csak ha pontosan olyan arányos, akár a jó testalkatú ember tagjainak szabatos rendje. Marcus Pollio Vitruvius római építész (i.e. 80 - i.e. 15).

Csak a szépség tetszik, a szépségben pedig az alak, az alakban az arányok, az arányokban pedig a számok. Szt. Ágoston

Amikor felépítünk egy házat, azzal nem csak saját környezetünket formáljuk, hanem a településképet, utcaképet is, de hatással leszünk a szomszédok életviszonyaira is, éppen ezért lehet meghatározott keretek között építeni. Ezért van szükség helyi építési szabályzatokra, melyet 1998 óta minden településnek jól felfogott érdeke volt elkészíteni. Persze azt megelőzően is készültek rendezési tervek.

Az elmúlt években mind a településrendezési tervek készítésének, mind az egyes építési tevékenységek szabályozásának területén egy újfajta személelmód váltás következett be, az építési engedélyezési kivitelezési folyamat egyszerűsödött, korszerűsödött.

Ez azonban nem járhat gazdag építészeti örökséggel bíró városaink településképeinek veszélyeztetésével, ezért minden település elkészítheti saját településképi arculati kézikönyvét, saját építészeti, természeti örökségének védelme érdekében.

Ebben a város történetéből kiindulva összegezze az értékeket, karakteres jegyeket, melyekre építve jövőbeni építési tevékenységekkel kapcsolatos elvárásait is meg tudja fogalmazni.



A mai Abádszalókkal kapcsolatos első feljegyzés Anonymustól származik. Feljegyzései szerint az abádi rév a középkorban fontos tiszai átkelőhely. Akkoriban „Obad” a besenyő Thonuzoba szállásterülete volt, akit I. (Szent) István feleségével együtt a révnél élve eltemettetett, mivel nem akartak megkeresztelkedni. A területen népvándorlás kori (jazig és szarmata) leleteket is találtak. A terület 1697-ig valószínűleg folyamatosan lakott hely volt, hiszen 1271-től gyakran találkozhatunk vele különböző oklevelekben. Mivel 1703-ban nem jegyzik faluként, valószínűsíthető, hogy elnéptelenedett.

Szalók, mint török eredetű név - a Szalók nemzetség szállásterülete - a honfoglaló magyarság törökös elemeire utal, mely településrész 1697-ig folyamatosan lakott hely, majd elpusztulhatott, mert 1717-től tudunk arról, hogy megindult a községi élet.

Abádszalók két szomszédos település egyesítésével jött létre. 1849-től több alkalommal egyesült és vált szét, majd végleges egyesülésére - közakaratra - 1896-ban került sor. (Tiszaabád és Tizzaszalók összekapcsolódását szimbolizálja a település központjában elhelyezett csipesz alakú szobor is, amelynek két szára a két községet, a köztük található acélrugó pedig az összetartó emberek közösségét jelképezi.)

A XIX. század közepén Abád többségében reformátusok, Szalók többségében római katolikusok által lakott. Mezőgazdasági termelésből élt a két falu. A területen elsősorban rozsot, zabot és búzát termesztettek a nagyrészt homokos és fekete földön, illetve az itt található szikes talajon. Állattenyésztés szempontjából elsődleges volt a birkatenyésztés. 1740-ben Orczy László 44 német iparoscsaládot telepít le Szalókon. Nagy hagyománya volt és van ma is a településen a kosárfonásnak, a gyékényszövésnek (melyek alapanyagát a Tisza árterülete biztosította) valamint a halasi asszonyoktól elsajátított csipkeverésnek.

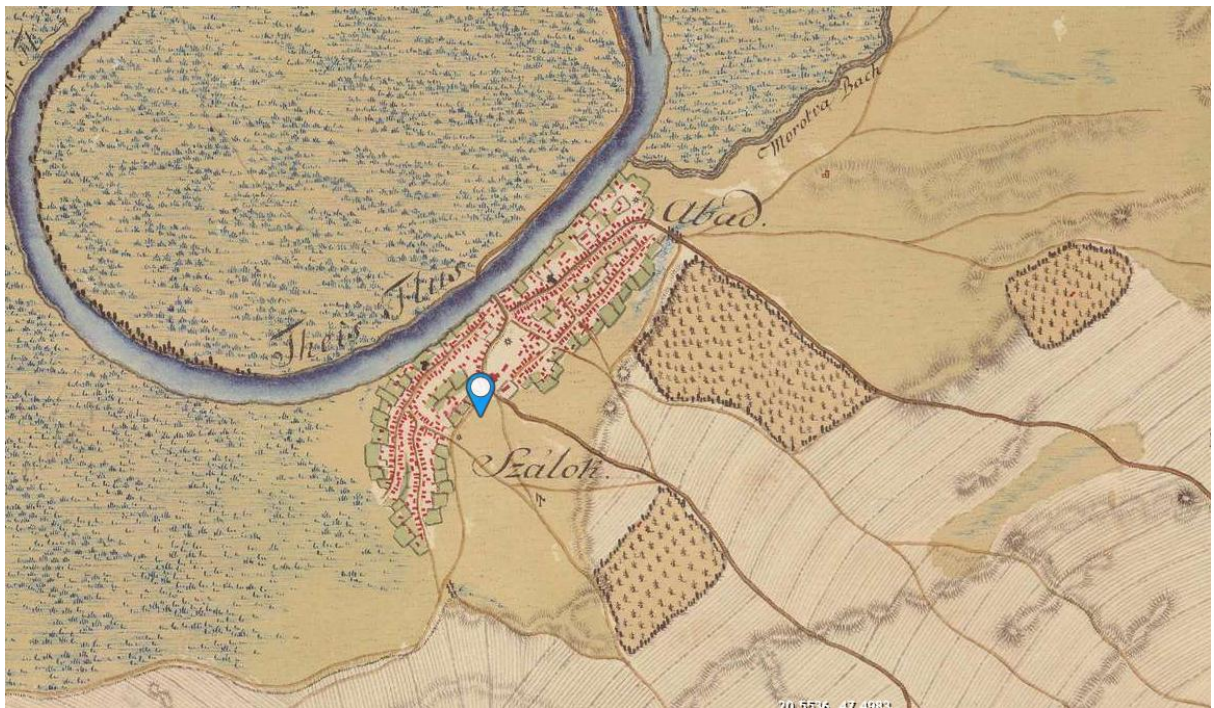


Az emlékmű egy helyi faragó Cs. Nagy Márton faragó művész alkotása, amelyet egy kisebb dombra állítottak. A halmon két, terméskövel kirakott, lépcsősor vezet az emlékműhöz, melyen a két település neve és az egyesítés évszáma olvasható. Az emlékművet 2005-ben az egyesített helység várossá nyilvánítása alkalmából avattak fel.

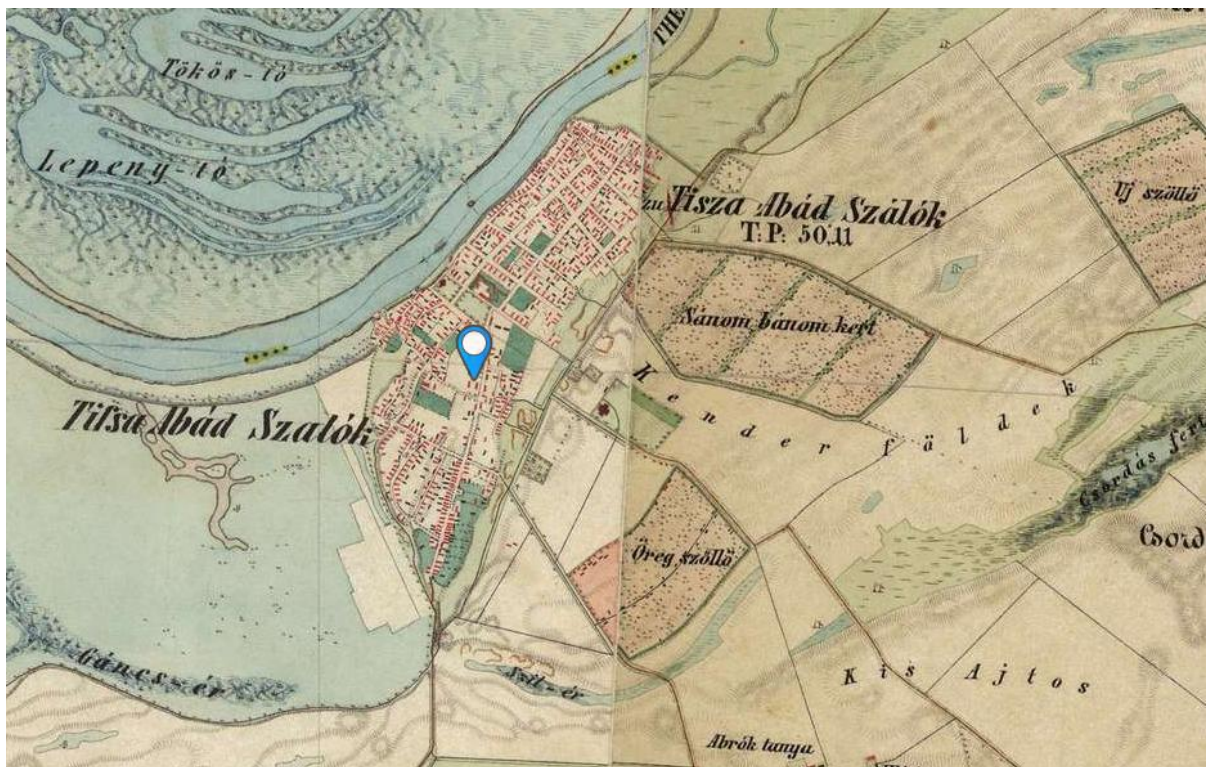


A várossá avatás dátumát a szobor talapzata előtt álló kisebb kőoszlop őrzi, amelyen a település rendszerváltás utáni címere is látható.

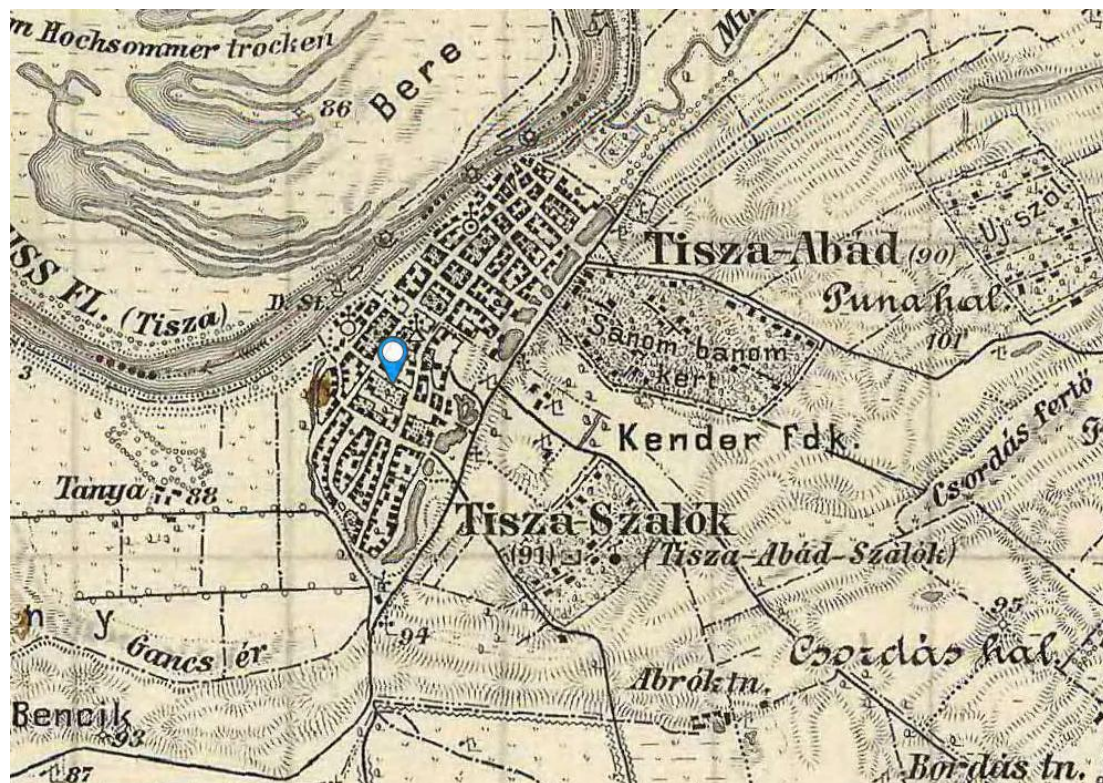
Első Katonai Felmérés (1763-1787)



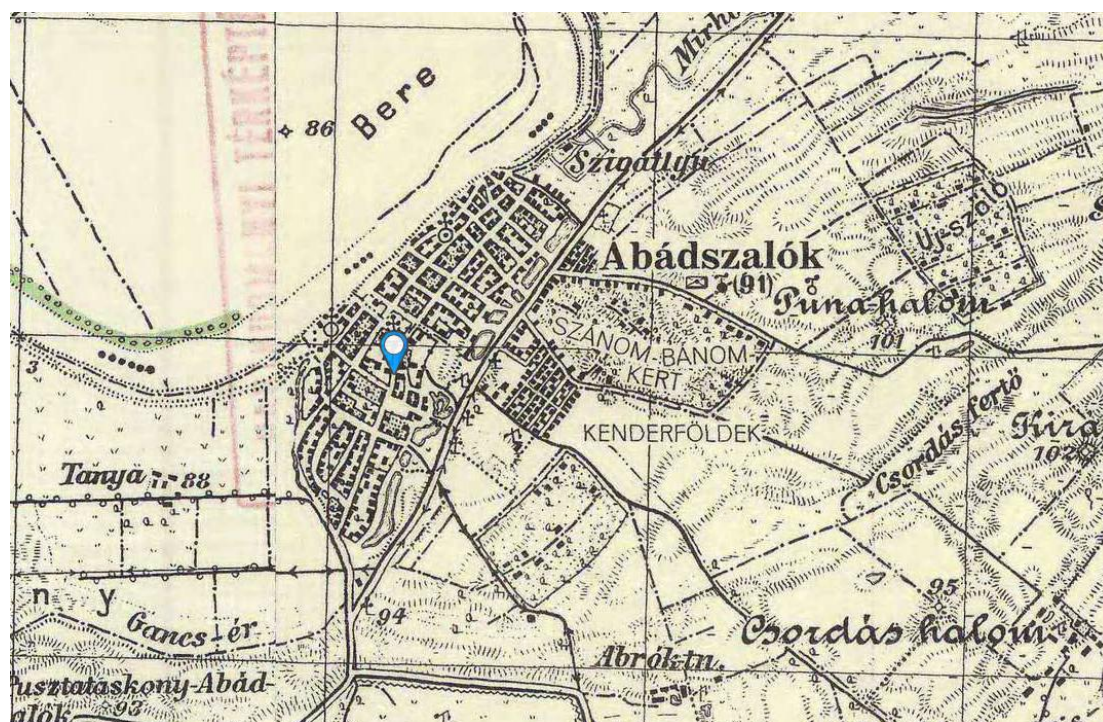
Második Katonai Felmérés (1806-1869)



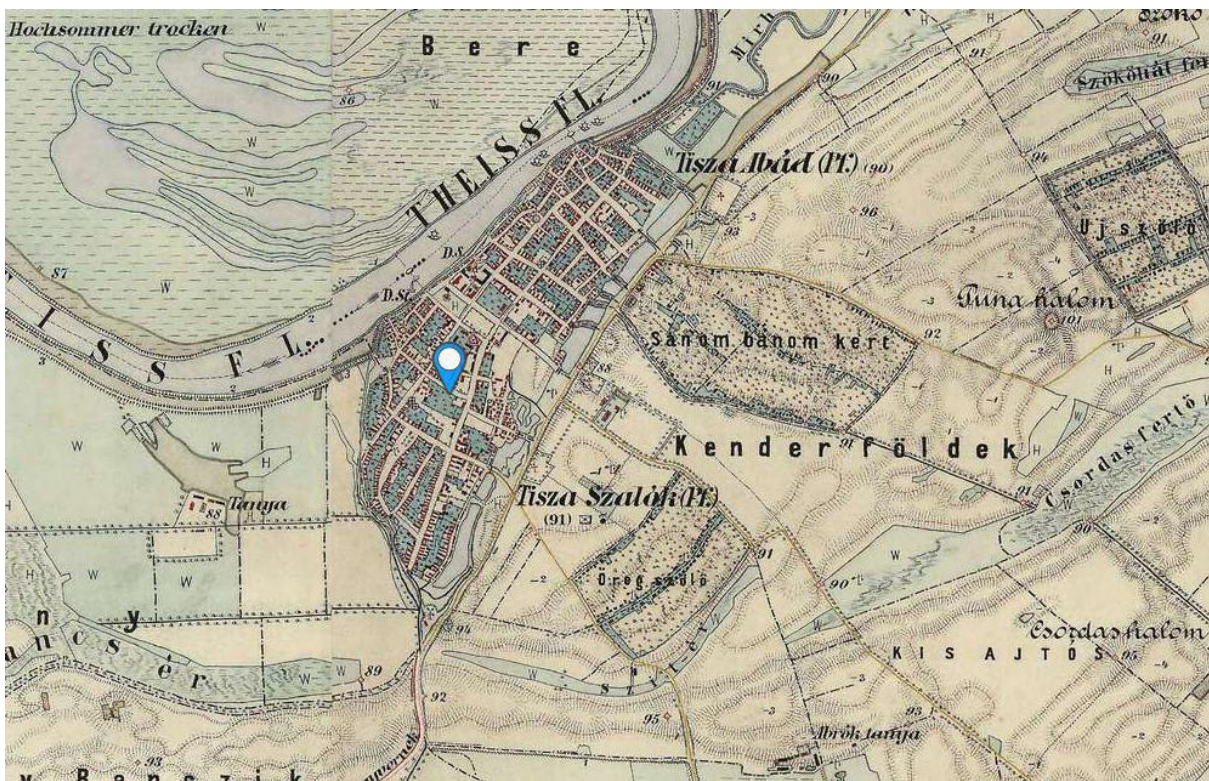
Harmadik Katonai Felmérés (1869-1887)



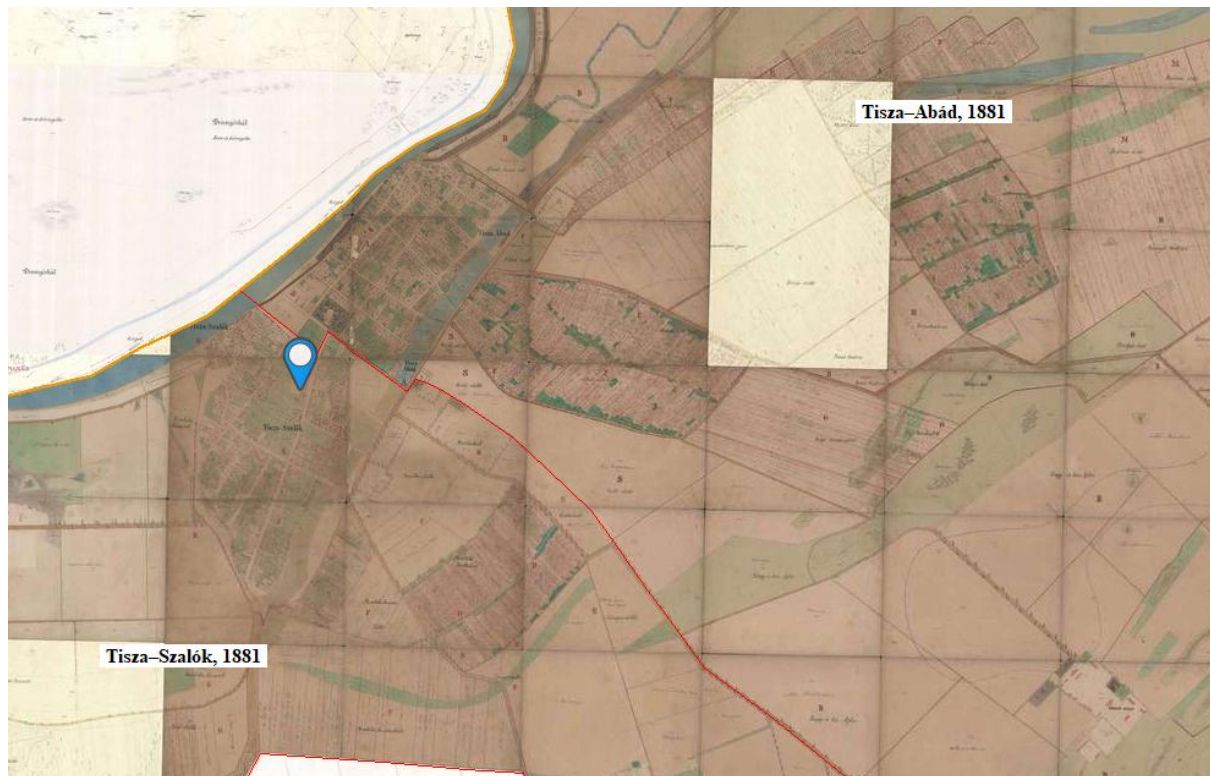
Magyarország Katonai Felmérése (1941)



Magyar Királyság (1869-1887)



Kataszteri térkép



A Kiskörei Vízerőmű megépítése jelentős változást hozott a település életében (1973). A Tisza felduzzasztásával kialakított tó számos lehetőséget biztosít az itt élők részére (A vízfelület neve előbb Kiskörei Vízterelő, később: Tisza-tó). A tó 127 km², szigetekkel, nádasokkal tarkított vízfelülete számos élőlénynek (halaknak, madaraknak) biztosít kiváló, háborítatlan lakhelyet. Abádszalók mellett található a Tisza-tó legnagyobb, 14 km² területű, összefüggő vízfelülete, az Abádszalóki-öböl, amely a nyugalmat szerető, a vízisportoknak hódoló, a horgászatot, vadászatot kedvelő bel- és külföldi turisták paradicsomává vált.

Az ártéri erdők csendje, a holtágak érintetlensége, a szigetek magánya, a végtelen csónak-, kenu- és kajaktúrák, vagy az andalgós Tisza menti séták lehetősége várja az ide látogatókat. De az is megtalálja a számítását, aki a vízi sportok szerelmese, vagy éppen szereti a strandok állandó nyüzsgésének hangulatát. A XX. század végétől Abádszalók a magyar idegenforgalom egyik legdinamikusabban fejlődő gyöngyszemévé vált.

Abádszalók 2005-ben városi címet kapott.

Több vendéglátóegység, campingek, panziók, csónakkikötők szolgálják a vendégek ellátását, kikapcsolódását.

Abádszalók 2005-ben városi címet kapott.

Abádszalók a Nagykunság részén, a Tisza-tó bal partján, az Észak-Alföldi régióban, Jász-Nagykun-Szolnok megyében, a Kunhegyesi járásban található. A város területe 132,2 km.

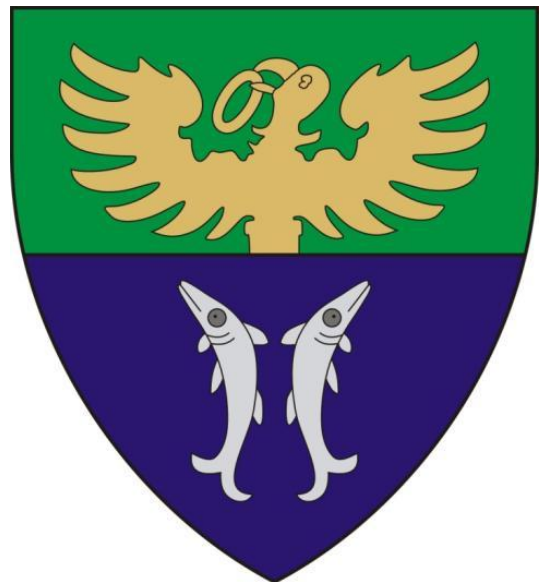
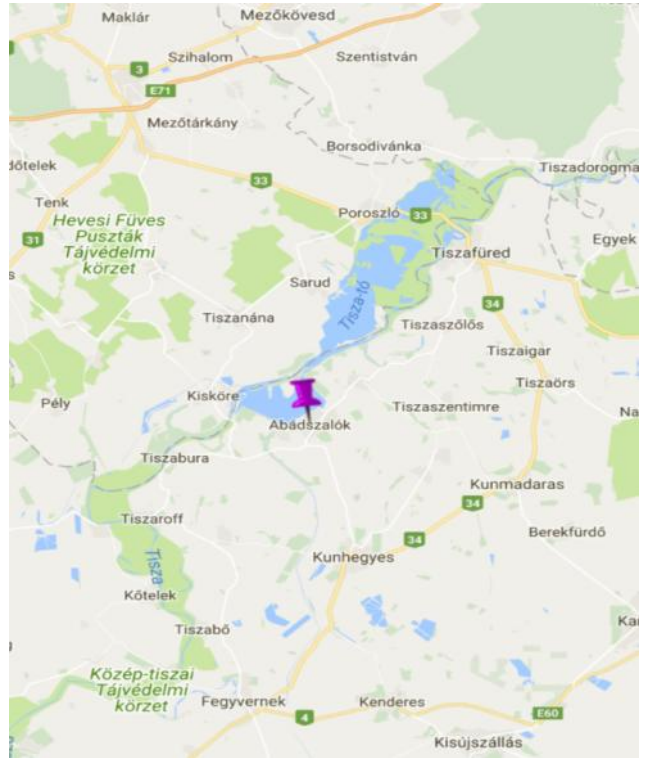
A várost autóval a 34-es főúton, vonattal a Kál-Kápolna-Kisújszállás vasútvonal felől (Abádszalók vasútállomás a településtől kb. 5 km-re található), és a környező települések buszjárataival lehet megközelíteni.

A legközelebbi városok:

- Tiszafüred: 24 km
- Kunhegyes: 15 km
- Karcag: 45 km
- Solnok: 62 km

Álló, háromszögű pajzs, zölddel és késsel vágott felső mezéjében kiterjesztett szárnyú, fejével jobbra fordult arany sas, csőrében arany koszorút tart; az alsó mezőben középen két függőlegesen lebegő, kifelé ívelt helyzetű ezüst csuka.

A szimbólumok értelmezése: Abádszalók címerében a zöld mező a mezőgazdaságra utal, a kék mező a Tiszára, a sas a település egyik részének névadójára, a honfoglalás korában itt birtokos Aba nemzetségre, míg a halak a település másik részének régi pecsétjét idézik, egyben a halászatra utalnak, mely a mezőgazdaság mellett egyik legfontosabb megélhetési forrása volt.





Természetes fürdőhely (szabadstrand) az 1980-as években



és napjainkban





Diana szálló



Autóbuszpályaudvar



Városháza



Üzletsor

I. Világháborús Emlékmű

**Abádszalók, István király u.
1133/4 hrsz.**

Kovács Mihály Általános és
Művészeti Iskola parkjában

A térségben elsőként - eleget téve a közóhajnak, már 1923. szeptember 16-án gyönyörű emlékművet avattak költségvetési megtakarításból, XX. század első nagy háborújának az első áldozatát ábrázolja Kovács Pál közlegényt, aki 1892-ben Abádszalókon született, és 1914. június 29-én halt hősi halált Burmánál a Száva partján.

Az emlékmű szoboralakjának a rendkívülisége az, hogy a zászlót tartó honvéd arcát a szobrász Kovács Pál fényképéről mintázta. Az emlékmű 1926-ban díszes kerítést kapott. A szobor lábazatán elhelyezett táblákon 202 hősi halott neve szerepel. Korábbi források a szobor alkotójaként vitéz Kemény Simon akkori abádszalóki rajztanárt jelölik meg. Jegyzőkönyvek bizonyítják, hogy az emlékmű kerítésének a tervezését, és a kivitelezés felügyeletét valóban ő végezte, de szobrászi munkásságának semmiféle bizonyítéka nem került eddig elő.

Az igényesen felújított alkotás színpompás ünnepsége 2007. július 27-én volt.

Helyi védelemre javasolt.



Kossuth szobor

Abádszalók, Deák F. u) 687 hrsz. – autóbuszpályaudvar előtt –

2010. március 15-én, az 1848-1849-es forradalom és szabadságharc 162. évfordulóján, avatták fel Kossuth Lajos (1802-1894) államférfi szobrát Abádszalókon az autóbuszpályaudvar (Deák Ferenc utca) előtt kialakított kisebb téren. A mellszobor Györfi Sándor szobrászművész alkotása, amely az ijú, lázadó Kossuth Lajost ábrázolja.

Helyi védelemre javasolt.



Laki Kálmán szobra

Abádszalók, Deák Ferenc utca 123/2 hrsz.

Dr. Laki Kálmán 1909. február 1-jén született Szolnokon, 1983-ban Washingtonban halt meg. Az édesapja hősi halált halt az első világháborúban. Az édesanyja nagy erőfeszítésekkel, szerény körülmények között nevelte a három testvérével együtt, miután rokonok fogadták be a családot a tabáni házuk melléképületébe. A világháború idején Abádszalókra költöztek. Az elemi iskolát itt végezte el. A gyermekkori élmények mélyen megmaradtak az emlékezetében. Mintegy százötven tudományos publikáció mellett három könyvet írt. Alkotó módon vett részt a XX. század számos nagy biokémiai felfedezésében. Különösen maradandót alkotott a véralvadás, az izom-biokémia, a quantum-biokémia és a rákkutatás területén. Tagja volt a New York-i és a Washingtoni Tudományos Akadémiának is. 1963-tól mint a Bethesdai (USA Maryland) központú Nemzeti Egészségügyi Intézet Biokémiai Laboratóriumának az igazgató professzora több mint húsz kutatót fogadott a Debreceni Orvostudományi Egyetemről, akik részt vettek kutatási programjaiban. Ők a magyar orvostudomány vezető egyéniségei közé tartoztak. Tudott arról, hogy Szent-Györgyi Albert szerepet vállalt Magyarország II. világháborúból történő kilépési kísérlete megvalósításában. Ezért a német megszállás alatt bujkálnia kellett. A magyarságát mindig megvalló hazafi volt. 1970-től gyakran látogatott haza. 1976-ban a Debreceni Orvostudományi Egyetem díszdoktorává fogadta. Több egyetem tiszteletbeli professzora volt. (Manchester, Leeds, Párizs, Nürnberg) 1983. február 12-én Washingtonban hunyt el. Hamvait a felesége hamvaival együtt 1999. május 6-án Debrecenben helyezték örök nyugalomra. 1996-ban Abádszalók első díszpolgára lett, majd 2000-ben a város főterén elhelyezték a mellszobrát (1. díszpolgára volt a településnek). Utcát is elneveztek róla.

2000-ben felavatott szobrát Győrfi Sándor Munkácsy- és Mednyánszky-díjas szobrász készítette.

Helyi védelemre javasolt.



Ember Mária mellszobra

Abádszalók, István Király utca 15. sz. és 707/1 hrsz.

Az Abádszalókon született író, Ember Mária (1931-2001) emléke előtt tisztelgve a Városi Könyvtár előtt szobrot állítottak 2003-ban, abból az alkalomból, hogy Abádszalók díszpolgára nevét ekkor vette fel az intézmény. A kettős posztamensre helyezett bronz mellszobor és könyvek kompozíciója Györfi Sándor szobrászművész alkotása.

Helyi védelemre javasolt.





A II. Világháborús Emlékmű

Abádszalók, Deák Ferenc út 12.
- A Polgármesteri Hivatal parkjában -

Történelmi adósságot törlesztett Abádszalók 1999. városnapi ünnepségén, amikor számos elszármazott és itthoni földink jelenlétében Hámori József akadémikus felavatta a II. világháború áldozatainak jobbra közadakozásból megvalósított emlékhelyét.

Az impozáns emlékmű Györfi Sándor Munkácsy-, Mednyánszky-, Szervátiusz- és Magyar Örökség-díjas szobrászművész alkotása. Az alkotás bazaltból készült alapzaton áll. A 4 m magas emlékmű gránát által letarolt oszlop-csoportot ábrázol, amelynek legmagasabbikára az Abád-nemzettség címermadara emeli vissza a történelmi folytonosságot szimbolizáló oszlopfőt. Az oszlopokat a művész süttöi mészkőből készítette. Az emlékmű gyönyörű turulmadara, a fém-oszlopfő és az áldozatok neveit megörökítő dokumentum bronzból készült. A csonka oszlopmaradványokon lefolyó „vér” tartalmazza az áldozatok neveit abc-sorrendben, minden megkülönböztetés - cím, rang - nélkül: fronton elesett katonákét, gyalázatosan elhurcolt zsidókét és polgári áldozatokét.

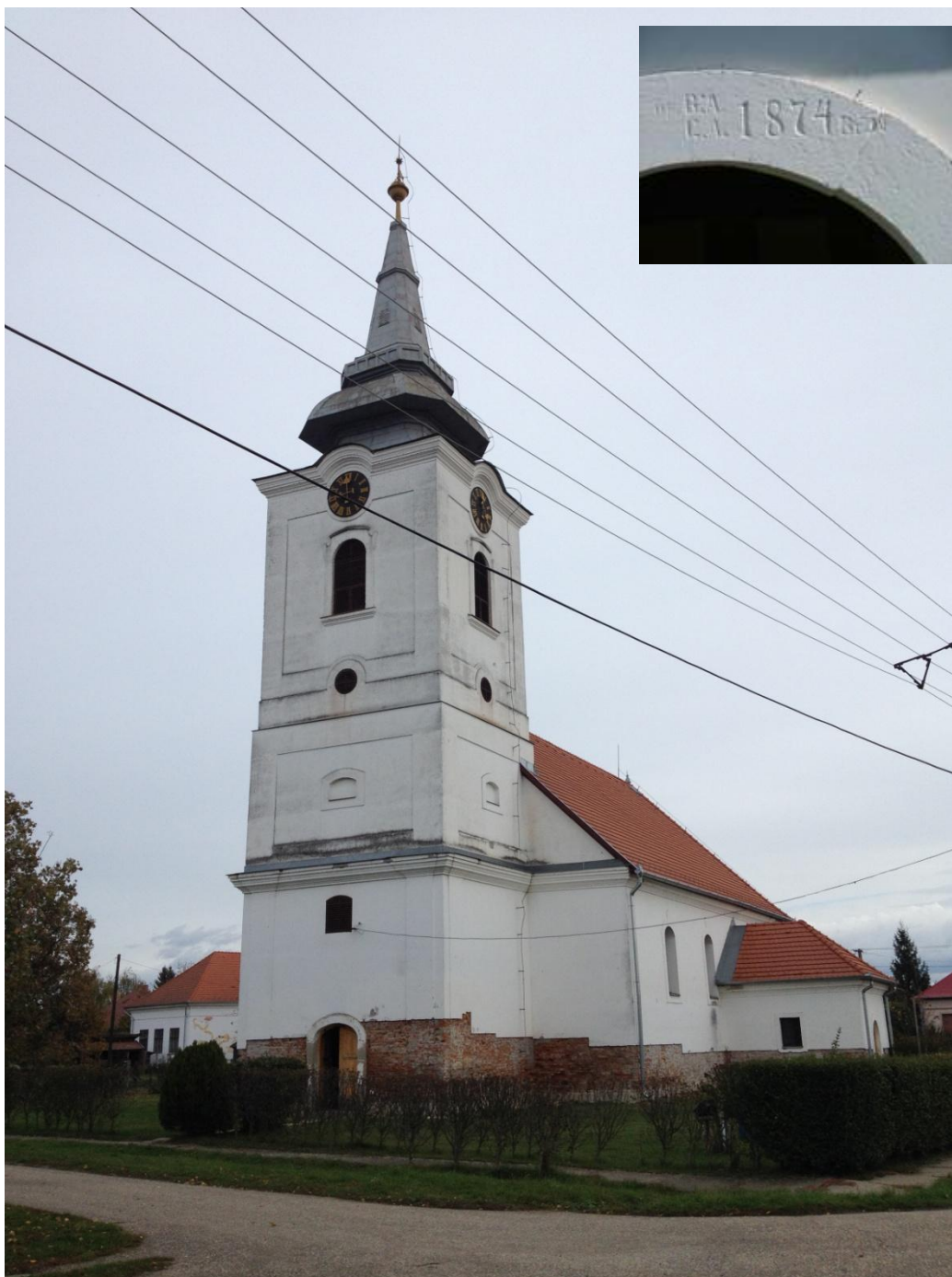
Helyi védelemre javasolt.



Református templom (Abádi), Műemlék

Abádszalók, Iskola utca 1. sz. és 1. hrsz.

Az abádi református templom 1789-ben épült. Késő barokk épület, homlokzat előtti súlyos, vaskos toronnyal. A templom egyhajós, szentélye a nyolcszög három oldalával zárul. Egyhajós, keleten poligonális záródású templom, a Ny-i homlokzat előtt álló toronnyal, a hajó D-i oldalán előcsarnokkal. A kazettás famennyezetes hajó két végén, öntöttvas oszlopokon nyugvó karzat (1887). Berendezése: copf, 1790 körül. Korábbi, 18. század elején emelt fatemplom helyén épült, 1887-ben megújították.





Római katolikus templom, Műemlék

**Abádszalók, István király utca és 703/3 hrsz.
Műemlék**

A hódoltság után kezdetben vályogból kápolna épült Abád és Szalók katolikus lakossága számára a mostani Abádi rész területén, gróf Forgách Jánosné, Cziráky Magdolna földesasszony jóvoltából. Ez után először a paplak épült meg Szalókon, 1774-ben, adataink szerint első beiktatott lelkipásztora községünknek Mondik András káplán volt. A régi templomunk téglából és Orczi Lőrinc báró, Radics Mihály és Für Lukács közbirtokosok adományából barokk stílusú kőtemplom épült a ma látható állapotában. Alapkőletétele 1773-ban történt. 1774-ben szentelték fel, titulusa: Szent Kereszt Felmagasztalása.

Tornyát hegyes sisak díszíti, egyhajós, síkmennyezetes templom, szentélye félköríves záródású.

Szószeke és keresztelőkútja copf stílusú.





Református templom (Szalóki, Belsőfalusi), Műemlék

Abádszalók, Kisfaludy utca. 802 hrsz.

A szalóki református templom 1802 és 1811 között épült késő barokk stílusú templom.

Tornyát hegyes sisak díszíti.

Az egykori Tizzaszalók református temploma, előtte fatemplom állt nagyjából ugyanezen a helyen, az első katonai felmérés tanúsága szerint.

Sík terepen, a kis tér északi vonalán, szabadon áll az előtornyos, egyhajós református templom, amelyet délről utcák határolnak. A háromszintes torony övpárkányokkal tagolt, teljes órapárkány zárja. Törtvonalú sisakja bádoggal fedett. Hajója 2 tengelyes, apszisa kosárívben záródik. Déli oldalához oromzatos lezárású, négyszögalaprajzú oldalbejárati előcsarnok kapcsolódik. A belsőben egységesen fehérre festett korabeli berendezés.

A hajó palával fedett nyeregtetejét a torony felől két oldalról oromzatok fogják közre, illetve zárják le. Keleti végoldalának lezárása az apszis ívéhez igazodik. Lábazata és főpárkányzata teljesen körbefut az épület egészén. A torony és a hajó falfelületei tükrözőek. A torony legfelső szintjét pilaszterek gazdagítják.

Bejárati ajtónyílásai a torony felől szegmensívben, az oldalbejáraton egyenesen záródnak. A torony bejárati ajtaja felett és a középső szinten egy-egy szegmensíves ablak töri át a homlokzatot. A legfelső szint ablakai félkörívesek, könyöklőpárkányosak. A hajó és az apszis 2+2+1 kiosztású, valamennyi ablaknyílása szegmensívben záródik.



Kereszt 1811-ből a bezárt temetőben (1609 HRSZ. Füredi út):



Kőkereszt Korpusszal (1963/1 HRSZ. Füredi út)



HELYI VÉDELEMRE JAVASOLT ÉRTÉK

1.

Az építmény közvetlenül az 1789-ben épült műemlék ref. templom mellett található. Az U alakú épület hódfarkú cseréppel fedett. Az utcai homlokzata középrizalitos. Nyílászáró kiosztása 5+3+5. Az épület nyeregtetős, a középrizaliton azonban manzárd tető található.

eredeti rendeltetése: iskola

használati módja: lelkészlakás, gyülekezeti terem, ifjúsági ház

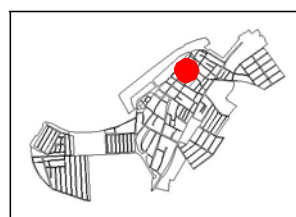
Az építmény címe:

Abádszalók,
Széchenyi út 38.

Helyrajzi száma:

2

védettsége: helyi
védelemre javasolt



HELYI VÉDELEMRE JAVASOLT ÉRTÉK

2.

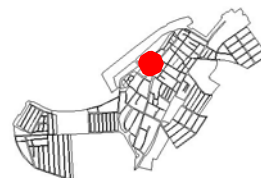
Az építmény leírása: Az épület utcára merőleges nyeregteteje cseréppel fedett. Utcai homlokzata két ablakos, vakolatdíszítéssel ellátott. Tornáca téglapillérekkel került alátámasztásra.

eredeti rendeltetése: lakóépület
használati módja: lakóépület

Az építmény címe:
Abádszalók,
Damjanich utca 3.

Helyrajzi száma:
132

védettsége: helyi
védelemre javasolt



HELYI VÉDELEMRE JAVASOLT ÉRTÉK

3.

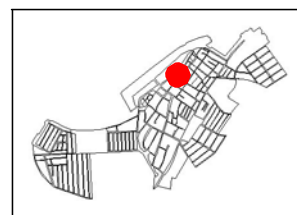
Az építmény leírása: „L” alakú épület teteje kontyolt, cseréppel fedett. Tornáca téglapillérrel alátámasztott. Padlástere kör keresztmetszetű nyílásokkal átszellőztetett, cseréppel fedett. Tömegformálása, homlokzati kialakítása helyi védelemre javasolt.

eredeti rendeltetése: lakóépület
használati módja: iskola

Az építmény címe:
Abádszalók,
Széchenyi u. 20.

Helyrajzi száma:
81

védettsége: helyi
védelemre javasolt



HELYI VÉDELEMRE JAVASOLT ÉRTÉK

4.

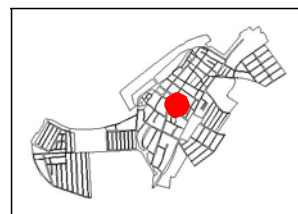
Az építmény leírása: Szovjet temetkezési hely.

eredeti rendeltetése: temető
használati módja: emlékhely

Az építmény címe:
Abádszalók, István
Király utca

Helyrajzi száma:
703/4

védettsége: helyi
védelemre javasolt



HELYI VÉDELEMRE JAVASOLT ÉRTÉK

5.

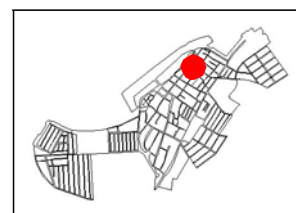
Az építmény leírása: Hagyományos formájú és tömegképzésű épület. Utcára merőleges nyeregtetejét cseréppel fedték.

eredeti rendeltetése: lakóépület
használati módja: lakóépület

Az építmény címe:
Abádszalók,
Kossuth L. út 52.

Helyrajzi száma:
233

védettsége: helyi
védelemre javasolt



HELYI VÉDELEMRE JAVASOLT ÉRTÉK

6.

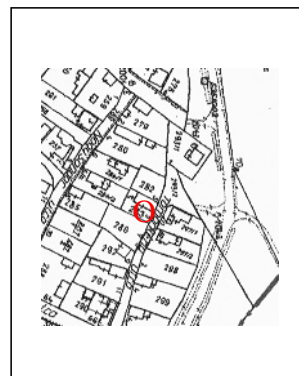
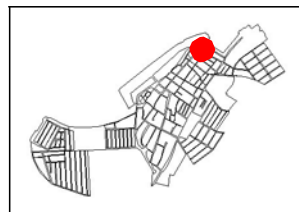
Az építmény leírása: Cseréptetős, tornácos épület. Oromfala deszkázott. Utcai homlokzata hagyományos, két ablakszemes. Az ablakok felett a népi építészetre jellemző, cserép párkányzattal.

eredeti rendeltetése: lakóépület
használati módja: lakóépület

Az építmény címe:
Abádszalók,
Tömörkény utca 5.

Helyrajzi száma:
283

védettsége: helyi
védelemre javasolt



HELYI VÉDELEMRE JAVASOLT ÉRTÉK

7.

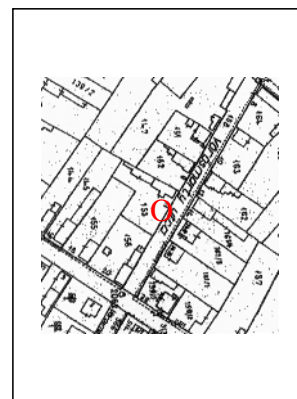
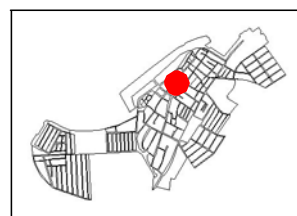
Az építmény leírása: Régi idők polgári lakóépületeinek hangulatát idéző épület. „T” alaprajzú, bejárati része kiugrik a fő tömegből. A bejárati rész oromfala vakolt, utcára merőleges gerincű nyeregteteje kontyolt.

eredeti rendeltetése: lakóépület
használati módja: lakóépület

Az építmény címe:
Abádszalók,
Vörösmarty utca 11.

Helyrajzi száma:
153

védettsége: helyi
védelemre javasolt



HELYI VÉDELEMRE JAVASOLT ÉRTÉK

8.

Az építmény leírása: Utcára merőleges gerincű, kontyolt teteje cseréppel fedett. Utcai homlokzata két ablakszemes, gazdag vakolatdíszítéses. Tornáca téglapillérekkel alátámasztott. A pillérekre támaszkodó fa gerendák díszítettek.

eredeti rendeltetése: lakóépület

használati módja: lakóépület

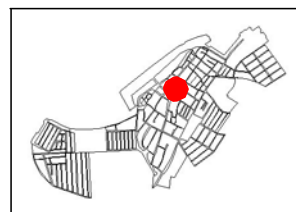
Az építmény címe:

Abádszalók,
Kossuth L. út 16.

Helyrajzi száma:

145

védettsége: helyi
védelemre javasolt



HELYI VÉDELEMRE JAVASOLT ÉRTÉK

9.

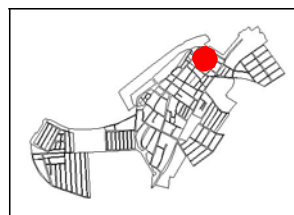
Az építmény leírása: Utcára merőleges gerincű teteje cseréppel fedett, kéménye hangsúlyos. Oromfala deszkából készült. Utcai homlokzat két ablakszemes, cserép párkányzatos. Tornáca fa oszlopokra támaszkodik. Az épület szépen felújított gondozott.

eredeti rendeltetése: lakóépület
használati módja: lakóépület

Az építmény címe:
Abádszalók,
Nagy Sándor u. 20.

Helyrajzi száma:
316

védettsége: helyi
védelemre javasolt



HELYI VÉDELEMRE JAVASOLT ÉRTÉK

10.

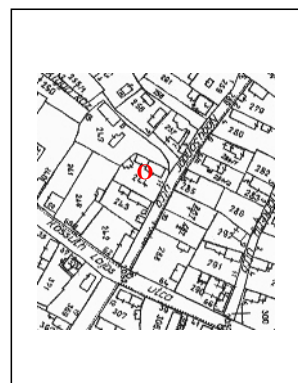
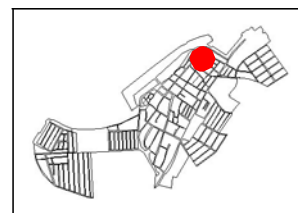
Az építmény leírása: Teteje utcára merőleges, cseréppel fedett. Kéménye hangsúlyos. Utcai homlokzata két ablakszemes, oromfala vakolt. Párkányzata cserépből készült.

eredeti rendeltetése: lakóépület
használati módja: lakóépület

Az építmény címe:
Abádszalók, Nagy Sándor u. 11.

Helyrajzi száma:
244

védettsége: helyi védelemre javasolt



HELYI VÉDELEMRE JAVASOLT ÉRTÉK

11.

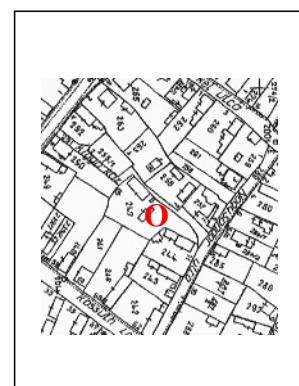
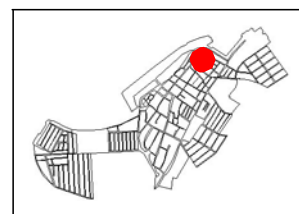
Az építmény leírása: Teteje cseréppel fedett. Utcai homlokzata egy ablakszemes.

eredeti rendeltetése: lakóépület
használati módja: lakóépület

Az építmény címe:
Abádszalók,
Kígyó köz 6.

Helyrajzi száma:
247

védettsége: helyi
védelemre javasolt



HELYI VÉDELEMRE JAVASOLT ÉRTÉK

12.

Az építmény leírása: Utcára merőleges gerincű, cseréppel fedett épület. Oromfala deszkázott, tornáca fa oszlopokra támaszkodik.

eredeti rendeltetése: lakóépület

használati módja: lakóépület

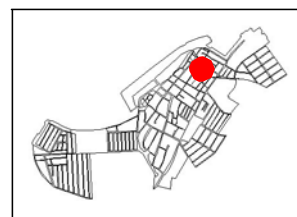
Az építmény címe:

Abádszaló
k, Lehel
köz 8.

Helyrajzi száma:

467

védettsége: helyi
védelemre javasolt



HELYI VÉDELEMRE JAVASOLT ÉRTÉK

13.

Az építmény leírása: Az épület szépen felújított, merőleges gerincű teteje csonkakontyos. A tető héjazata cserép. Utcai homlokzata két ablakszemes, ormfala deszkázott. Kéménye hangsúlyos. Tornáca fa pillérekkel alátámasztott. A pillérek fejezete díszített.

eredeti rendeltetése: lakóépület
használati módja: lakóépület

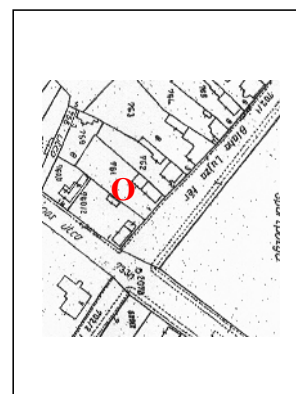
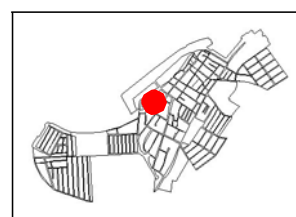
Az építmény címe:

Abádszaló
k, Blaha L.
tér 1.

Helyrajzi száma:

761

védettsége: helyi
védelemre javasolt



HELYI VÉDELEMRE JAVASOLT ÉRTÉK

14.

Az építmény leírása: Utcára merőleges gerincű, cseréppel fedett épület. Oromfala deszkázott, tornáca fa oszlopokra támaszkodik.

eredeti rendeltetése: lakóépület
használati módja: lakóépület

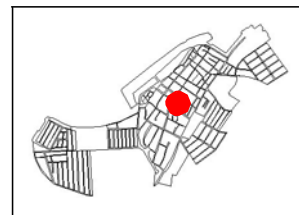
Az építmény címe:

Abádszaló
k, István
király u.
2/1.

Helyrajzi száma:

1426

védettsége: helyi
védelemre javasolt



HELYI VÉDELEMRE JAVASOLT ÉRTÉK

15.

Az építmény leírása: A Mikszáth út tiszai strand felé eső részén áll a Malom-fogadó, amely az Eppinger-féle malom volt. Itt működött 1912-1913-tól az abádszalóki gőzfűrész és gőzmalom.

eredeti rendeltetése: malom

használati módja: fogadó

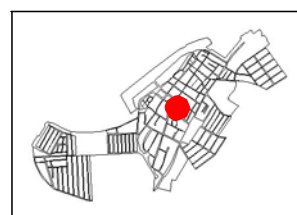
Az építmény címe:

Abádszalók,
Deák Ferenc út
2.

Helyrajzi száma:

107

védettsége: helyi
védelemre javasolt



HELYI VÉDELEMRE JAVASOLT ÉRTÉK

16.

Az építmény címe:
Abádszalók,
Külterület
Tomapuszta

védettsége: helyi
védelemre javasolt

Az építmény leírása: Szent Móric Kápolna

A Kunhegyeshez közelebb lévő, de Abádszalók határában elterülő Tomajpusztán, a Kis-Fás-halmon - kastélya közelében - kápolnát építtetett gróf Nemes Vince (1830-1896) családja és cselédsége számára, temetkezési helyül szolgáló kriptával. A Novák Ferenc budapesti műépítész által tervezett neogótikus stílusú kápolnát 1892. szeptember 22-én szentelték fel Szent Móric vértanú tiszteletére. Az oltárképet Vastagh György (1834-1922) festőművész készítette.

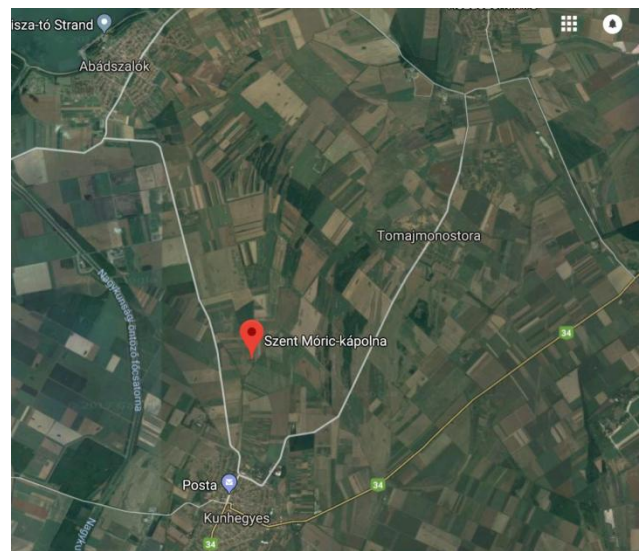
A II. világháború után a kastély építőanyagát széthordták, a majorsági épületeket lebontották. A kápolnában 1965-ben tartottak utoljára szentmisét. Ezután - a puszta elnéptelenedésével - a kápolna anyagát is kezdték széthordani, s sírokat is felforgatták.

2014-15-ben a kápolnát felújították, környezetét részben rendbe tették.

Felújítás előtt



Felújítás után



HELYI VÉDELEMRE JAVASOLT ÉRTÉK

17.

Az építmény leírása: ún. „Szegényház”

Hosszú, kalandos, és legkevésbé sem dicső múltat mondhat magáénak Abádszalók egyik legrégebbi épülete. A Vásártéralj utcában található egykor szebb napokat is megélt épület „Szegényházként” maradt meg az emberek emlékezetében, annak ellenére, hogy a közeli és távoli múltban igen sokféle funkciót találtak ki neki, az éppen aktuális tulajdonosai. Előző gazdája egy ingatlanfejlesztő Kft. volt, aki a 2000-es évek elején vette meg egy helyi magánszemélytől. A Kft. nagy reményekkel vásárolta meg, bevezette a gázt, kicserélte a nyílászárók egy részét, kiépítette a riasztó rendszert, szociális blokkot épített, és egy kiscső kölcsönzött üzemeltetett az épület egy részében rövid ideig. Korábbi tulajdonosánál gazdabolt és építőanyag lerakat funkciót is szántak a területnek, de különböző okok miatt ezek a tevékenységek is megszűntek. A rendszerváltás előtt a helyi termelőszövetkezet üzemeltetett benne terményboltot.

Most ismét Abádszalók rendelkezik az épülettel, és a közel 2000 nm földterülettel. Bízunk benne, hogy annyi hányatott év után jóra fordulnak a dolgok, és ha nem is az eredeti állapotnak megfelelően, de sikerül úgy felújítani, illetve funkciót találni, hogy még sokáig örömet szerez majd az itt élőknek. Az elmúlt évben az „Abádi kisiskola” újult meg kívül-belül, most a „Szegényházon” a sor, s reményeink szerint a sorban az „A” épület következik. Önkormányzatunk mindent elkövet annak érdekében, hogy a korábbi lebontások, és értékesítések taktikája helyett, a visszaszerzések és a felújítások segítségével védje meg városunk épített értékeit.

Az építmény címe:
Abádszalók,
Vásártéralja u.
17/7. 1193 hrsz.

védettsége: helyi
védelemre javasolt



HELYI VÉDELEMRE JAVASOLT ÉRTÉK

16.

Az építmény leírása: Régi katolikus iskola

Az iskolaépület 1927-ben épült, az akkori vallási- és közoktatási miniszter gróf Klebelsberg Kuno döntésével folyósított, jelentős állami segély tette lehetővé az Abádszalóki Római Katolikus Egyház számára az épület felépíttetését. A kivitelezést Bernáth Bálint kőműves mester végezte.

Az „U” alaprajzú épület terméskő alapozással készült, belül téglala kívül terméskő lábazattal. Tartófalai másfél soros téglala és vályog vegyes falazat. Az épületet az esőtől, a hótól a ma már erősen előregedett szürke szabványpala héjazat védi.

A historizáló építészeti korokban alkalmazott stílusjegyek többségében érintetlenül megmaradtak, vagy helyreállíthatók az épületen. A homlokzat tagolása (falkiugrás, kiugró lábazat, sarokkövek, ablakpárkány, főpárkány) közül kiemelkedik a főbejárat kiképzése, a középrizalit, és a főbejárata. A keretes, félköríves nyílás egyedi, mértani testekre osztott, a főpárkányon az ereszen és a héjazaton áttörő oromzattal (timpanon) zárul.

A kétszárnyú ajtó és a félköríves felülvilágító négyzetes üvegosztása érdekes, egyedi kialakítású.

A nagyterem ablaka a korábbi időkben kicserélésre kerülhettek, a mai, osztott gerébtokos ablakok elődei nyilvánvalóan a déli homlokzaton még megtalálható, ritkán alkalmazott, az egyenes vonalak ellenére szecessziós benyomást keltő érdekes üvegosztású ablakok az eredetiek. Egy átfogó homlokzat felújítás esetén építészeti szempontból kívánatos lenne az eredetivel azonos alakú, osztású ablakok visszaépítése.

Az építmény címe:

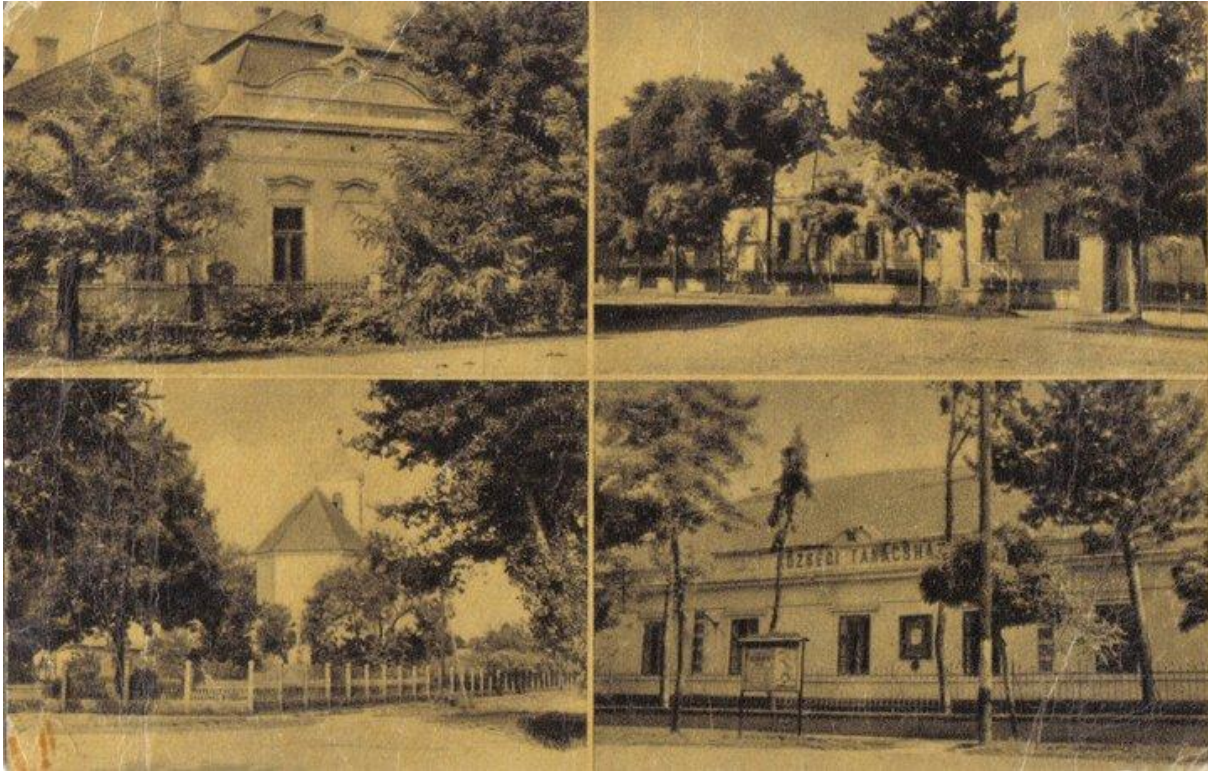
Abádszalók, István kir. u. 11. 706 hrsz.

védettsége: helyi védelemre javasolt

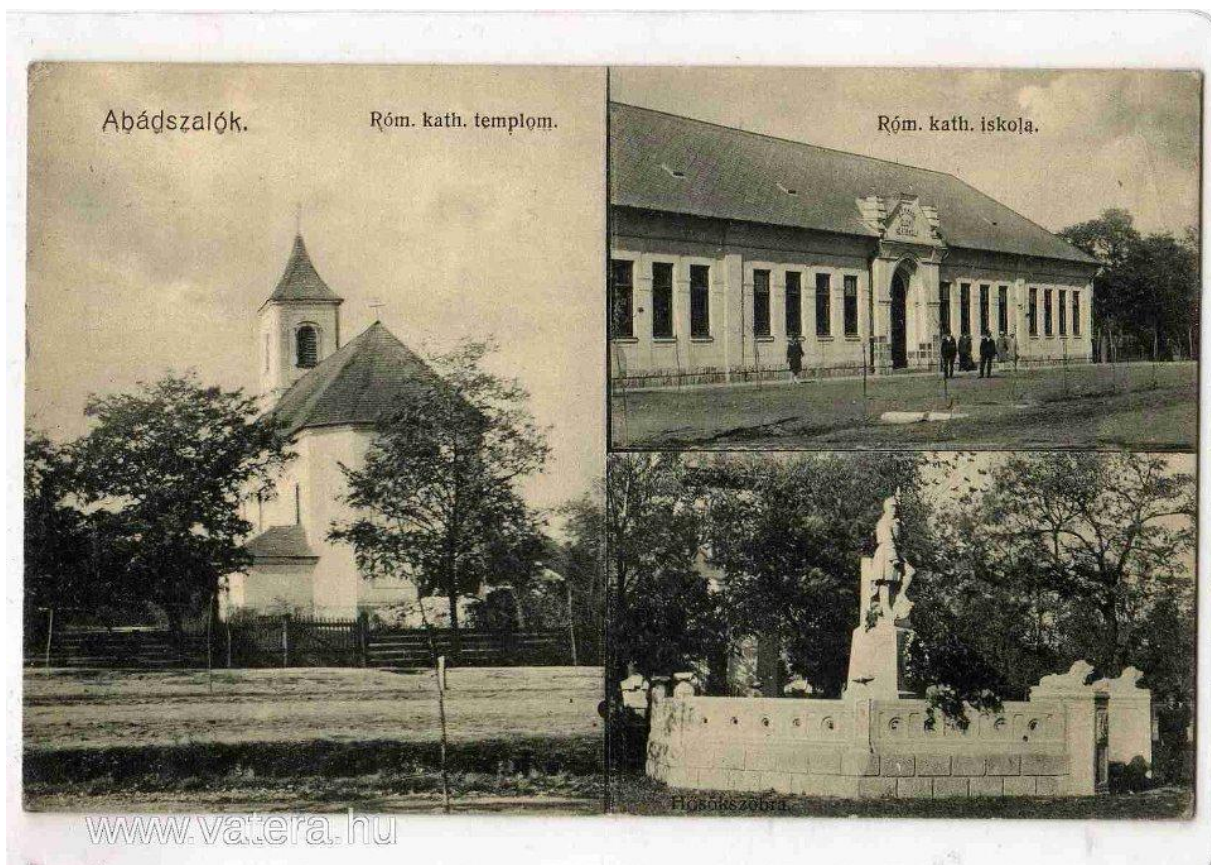


Fennmaradt korabeli képeslapok a korabeli településről:

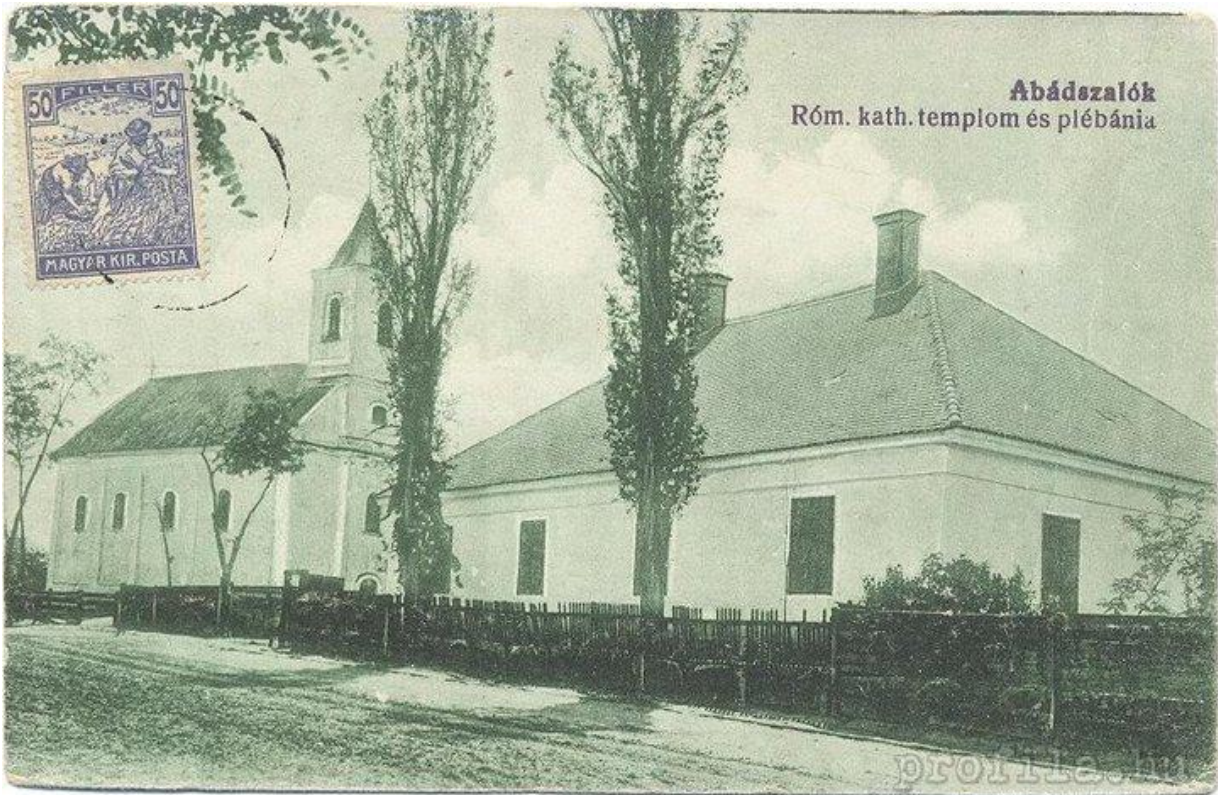
A képeken látható többek között a bank, a szalóki katolikus templom, valamint a községháza épülete is:



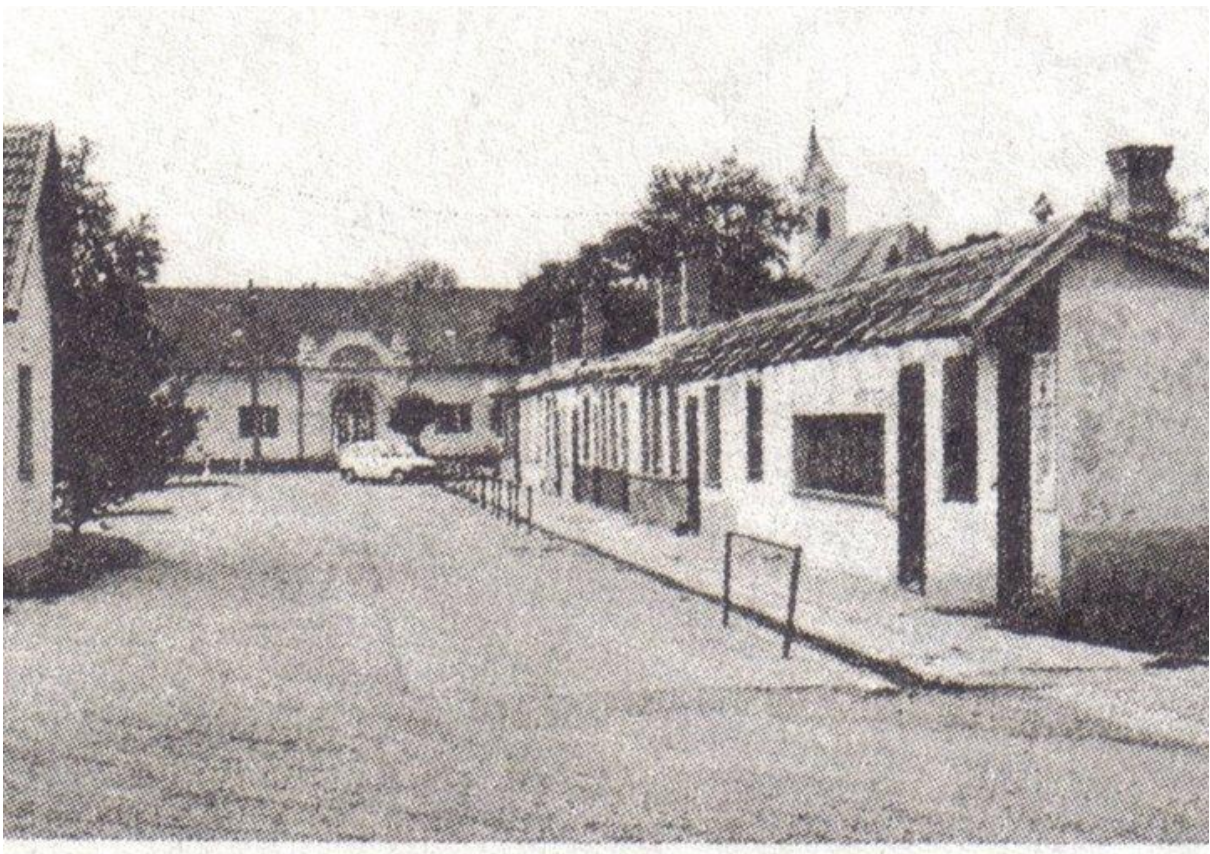
jobb alsó képen az I. vh. emlékmű, háttérben a bank tornya. A másik két képen pedig a szalóki római katolikus templom és iskola ("A" épület):



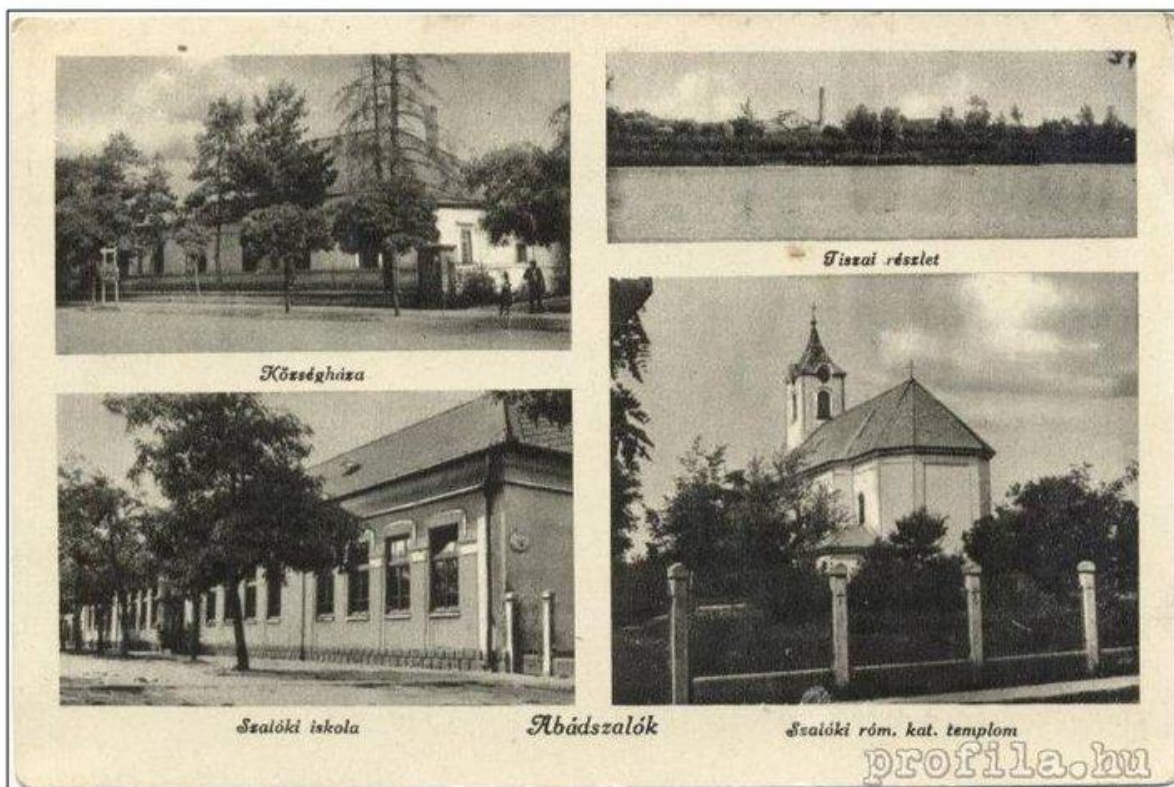
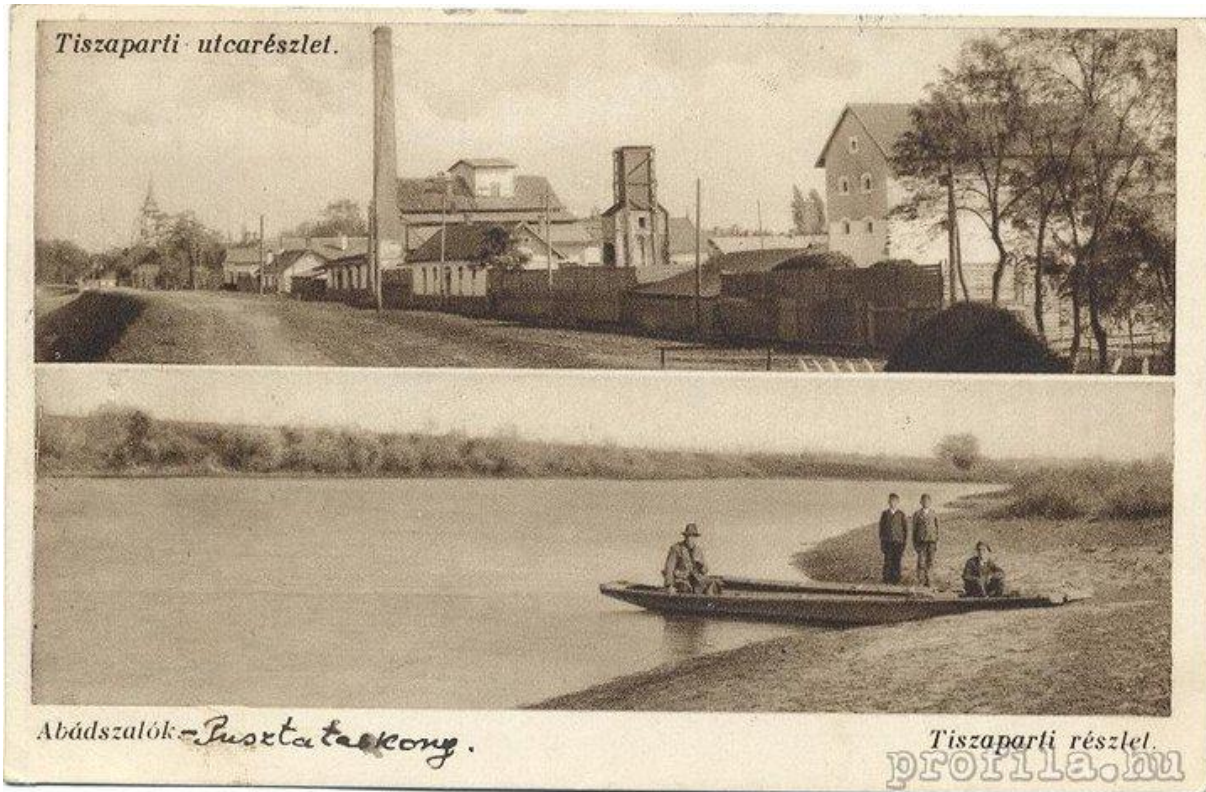
A ma is látható szalóki katolikus templom és plébánia:



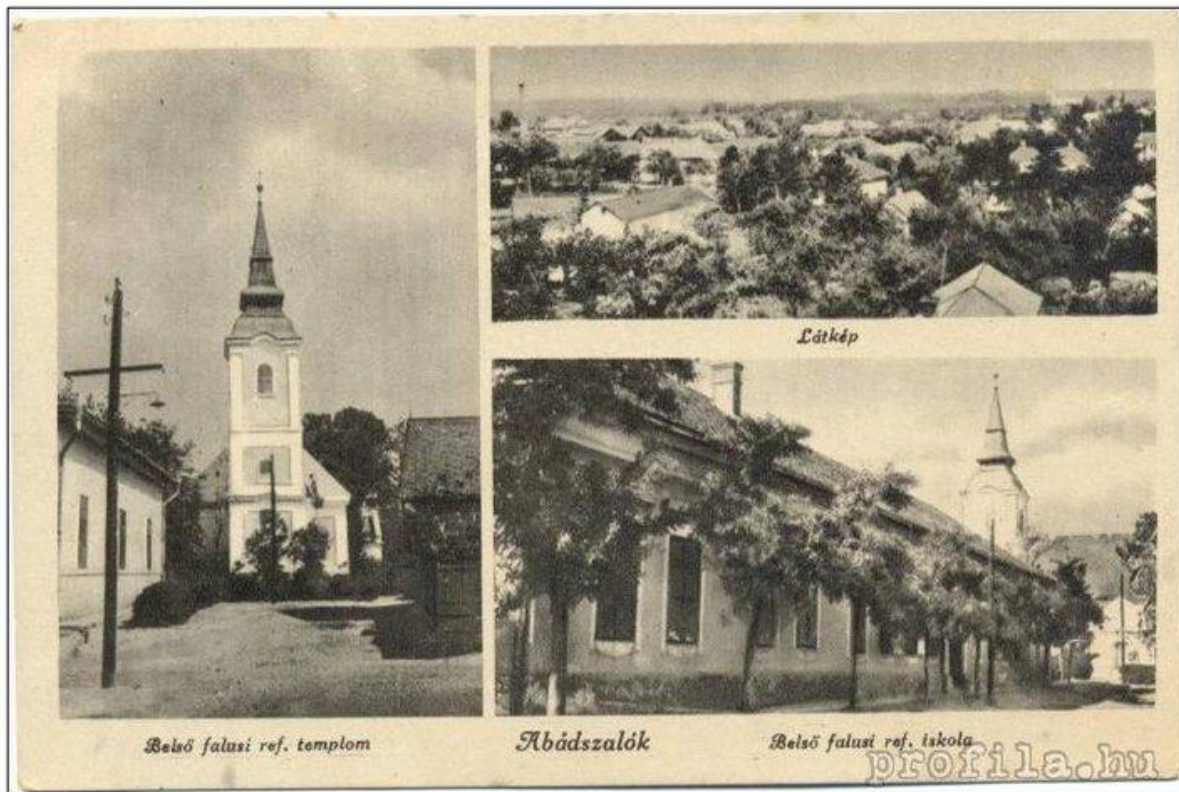
A régi piactéri üzletsor:



A felső képen a régi Tisza part látható a mai Malom Fogadóval, a gőzmalommal és a háttérben az abádi református templommal:



Képeslap a régi időkből:

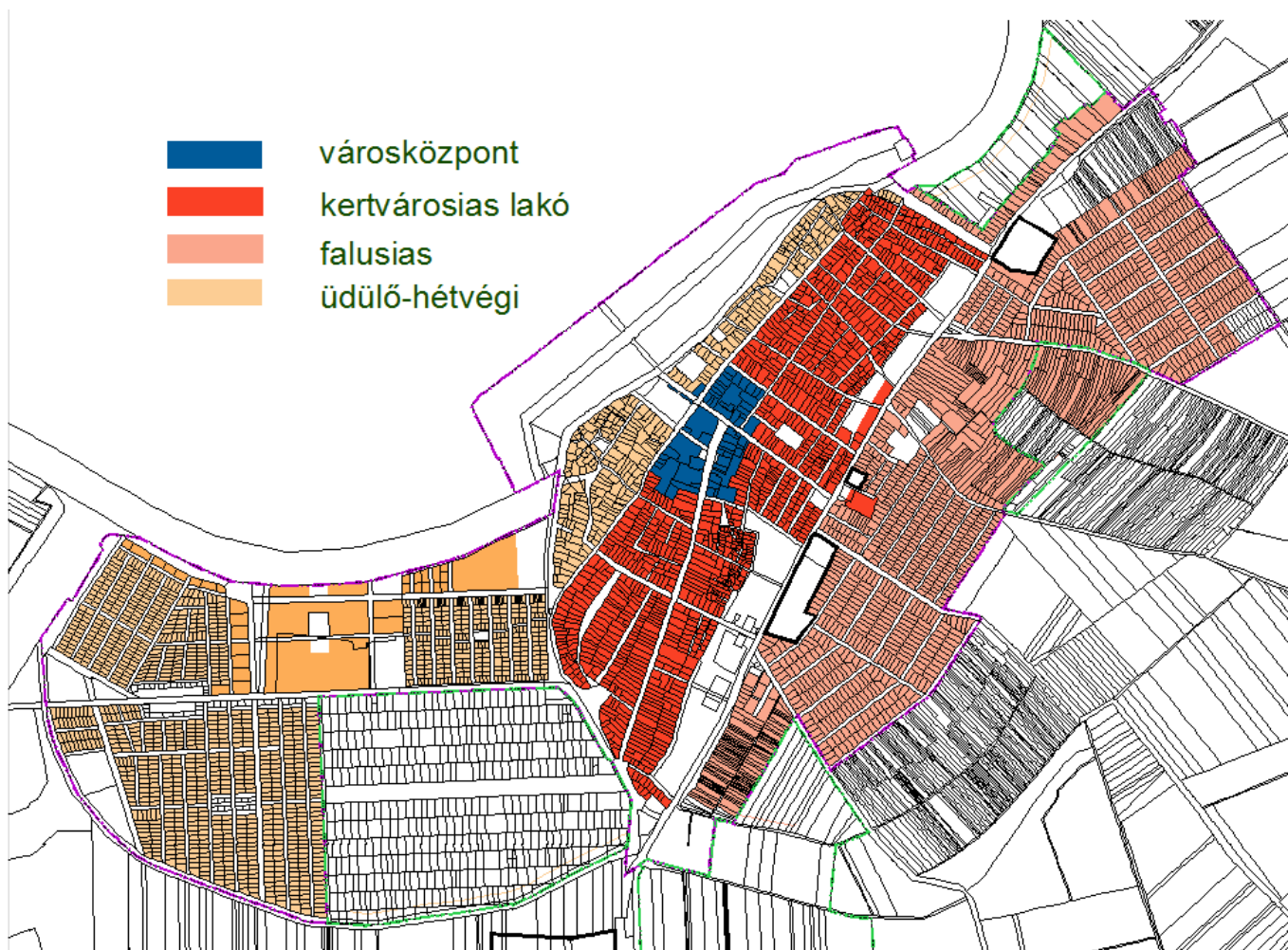


Profila

www.delcampe.net

ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRSZÉK

4



1.Városközpont

A település központja zömében újabb építésű kereskedelmi, szolgáltató, és intézményépületekkel beépített. Jellemező a földszint+emelet és tetetér magasság, tömszerű beépítéssel (szabadonálló, illetve zárt sorúba hajló sorházak). Szabályos szögeletes vonalvezetésű utcákkal. Abád és Szalók egyesülése előtt megvolt mindkét településnek a maga magja, melynek nyomai láthatóak ma is (szabálytalanabb nyomvonalú utcák a templomok körül, mert mindkét településnek megvolt a maga temploma, amelyek ma is állnak). Az egyesülés után, de inkább a 70-es, 80-as, 90-es években tudatosan új közös városközpont alakult ki. Fő utcája a Deák F. u. Ezen középületekre az utcával párhuzamos tető a jellemző.











2. Kertvárosias lakó



A település korábbi településmagjára, zömében földszintes házak a jellemzők, de vannak fsz.+tetőteres házak is. Keveredik a lakó és vendégház funkció. A házakra jellemző, az oldaltornác, utcára merőlege tetőgerinc, cserépfedés. A házak előtt előkert található, beépítésük oldalhatáron álló. Utcai homlokzaton általában 1 vagy 2 kis méretű ablak található.



A település minden részén jellegzetesség, a nyeregvetéses házaknál, hogy az oromfal alá előtetőt építettek, díszítő és árnyékoló funkció miatt.





3. Falusias lakó

A település később beépült része, inkább csak a telek méret miatt falusias jelleg, inkább vegyes képet mutat. Illetve korábban jellemző volt az állattartás, de egyre kevésbé, különösen a turizmus miatt sem. Itt a földszintes házak a jellemzők, de elfordulnak fsz.+tetőteres házak is. Ezen a részen is megjelenik a falusi turizmus. Ezen a részen is jellemező az oldaltornác, utcára merőlege tetőgerinc, cserépfedés. A házak előtt előkert található, beépítésük oldalhatáron álló.

Itt is megjelenik a nyeregtetős házaknál, hogy az oromfal alá előtetőt építettek, díszítő és árnyékoló funkció miatt.





4. Üdülőövezet



Jellemzően a 80-as évek vége, 90-es, 2000-es években épült be, üdülők, hétvégi házak céljára. Jellemző a földszint+tetőtér magasság, egy vagy két egységes üdülőkkel beépítve.

E területhez lett sorolva a természetes fürdőhely is (szabadstrand).













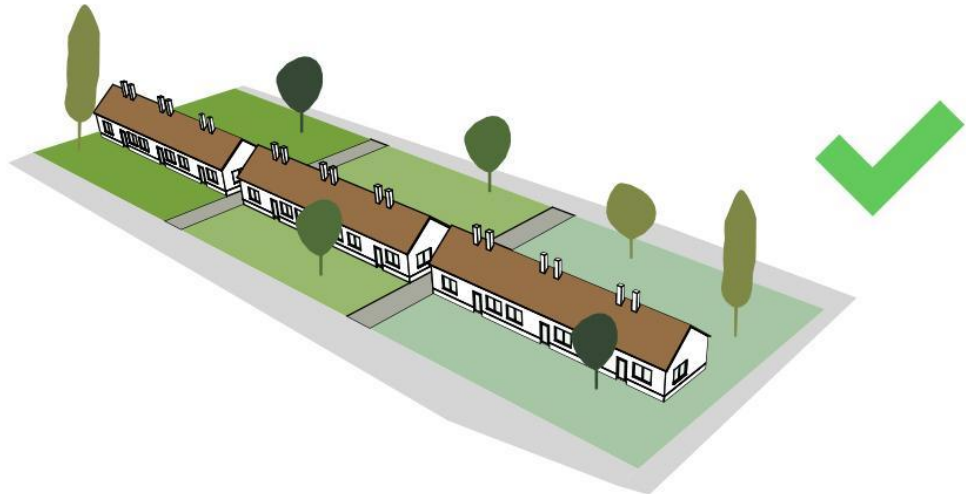
AJÁNLÁSOK

ÚTMUTATÓK AZ ALÁBBI TERÜLETEGYSÉGEKRE:

1. VÁROSKÖZPONT
2. KERTVÁROSIAS LAKÓÖVEZET
3. FALUSIAS LAKÓÖVEZET
4. ÜDÜLŐ-HÉTVÉGIHÁZAS ÖVEZET

1. Városközpont

Telepítés



Magasság

Eltérő magasságú épületeknél nem egységes utcakép jön létre. Kiugróan magas épület megbontja a nyugodt egységességet.



Azonos magasságú épületek egyenletes utcaképet alkotnak. Az újonnan épülő épületeknek a meglévő magassághoz kell alkalmazkodniuk az egységesség érdekében.



Tetőforma

Azonos tetőformák alkalmazásakor egységes, nyugodt utcakép jön létre.

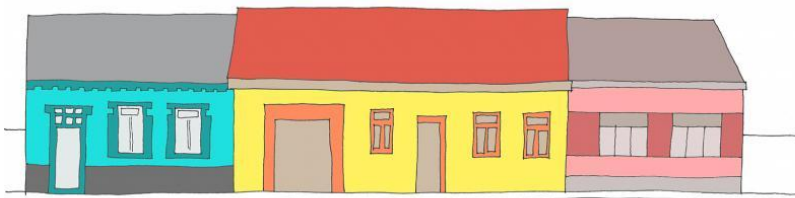


Eltérő tetőformájú épületek megbontják az egységes utcaképet. Nem azonos tetőforma alkalmazása eltérő településképet eredményez.



Színek

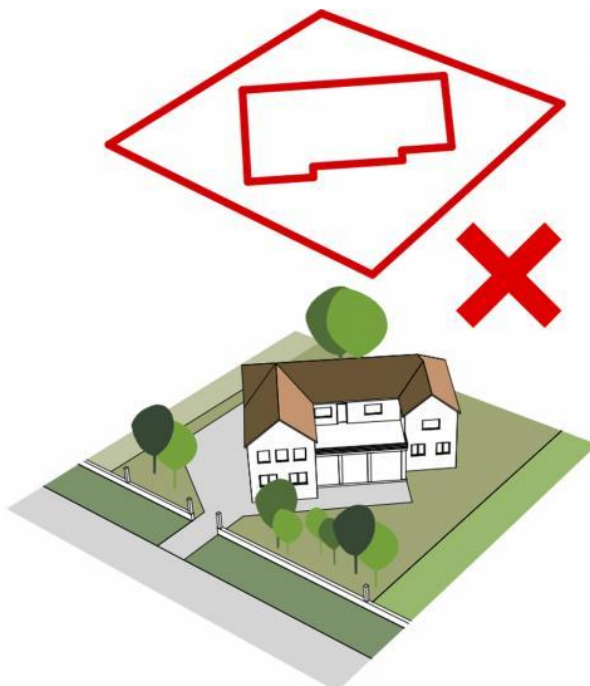
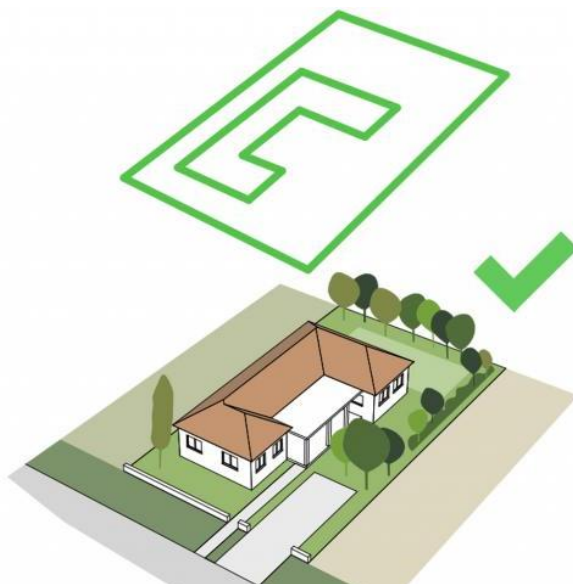
Az épületek színezésekor általában pasztellszínek alkalmazása javasolt.



2. Kertvárosias lakóövezet

Telepítés

Az épületeket az kötelező előkert vonalára és a telek alakjához igazítva kell elhelyezni.

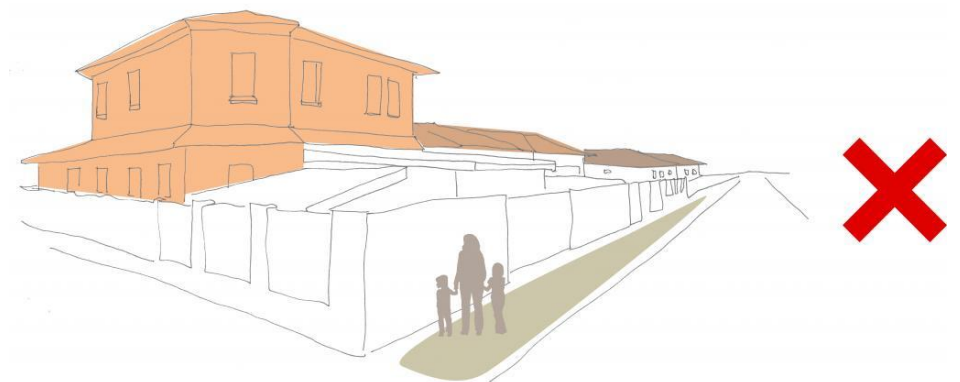


Magasság

Azonos magasságú épületek egységes utcaképet alkotnak.



Eltérő magasságú épület alkalmazásakor az utcakép nem egységes. Alacsonyabb magasságú épület létrehozásakor is eltérő képet kapunk.



Tetőforma



Azonos tetőformájú épületek egyenletes utcaképet alkotnak. Az egységesség érdekében az újonnan épülő házaknak is hasonló tetőformával kell hogy épüljenek.



Színek



A színezés meghatározza az épület illeszkedését környezetébe.
Megfelelő színhasználat esetén ez lehetségessé válik.

Az épületek színezésekor általánosan pasztellszínek alkalmazása javasolt.



Kerítés

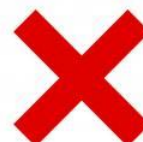
Félig áttört kerítés kertvárosi környezetben alkalmazható, mert jól átlátható környezetet biztosít.



3. Falusias lakóövezet

Telepítés

Az utcfronttól egyenlő távolságra lévő épületek egységes nyugodt ritmusú képet adnak.



Magasság

Azonos magasságú épületek egységes utcaképet alkotnak.



Eltérő magasságú épület alkalmazásakor az utcakép nem egységes. Alacsonyabb magasságú épület létrehozásakor is eltérő képet kapunk.



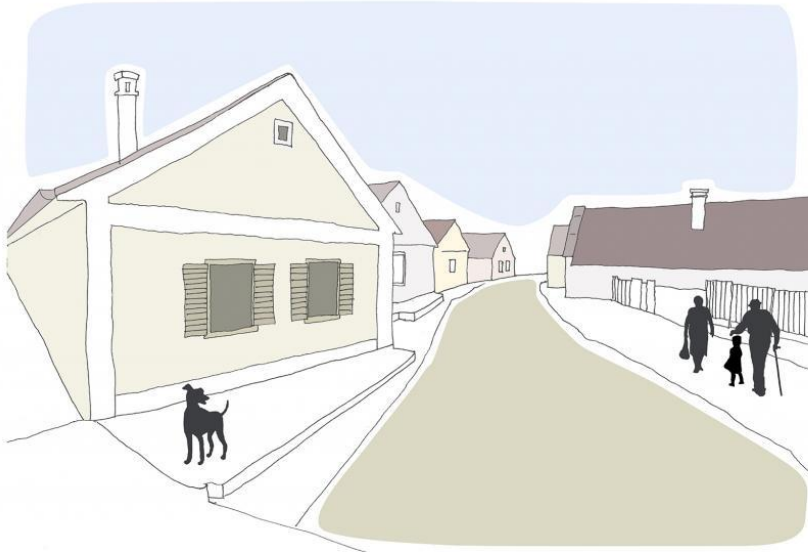
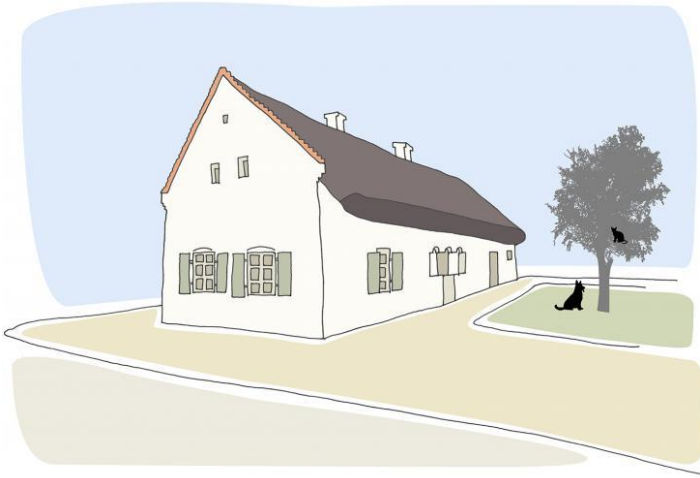
Tetőforma

Azonos hajlású tetőknél egységes utcakép jön létre.

A tetők hajlásszöge: 25-45°. Jellemző az egyszerű nyeregtetős tetőforma, az utcafronton oromfalas homlokzattal. Új épület építésekor ez a formai kialakítás követendő, a jobb tájolás érdekében épített beforduló épületszárnyak esetében is. Nem javasolt tetőfelépítmény, bonyolult tetőszerkezet, homlokzatból kinyúló előtető, alkalmazása.



Homlokzat



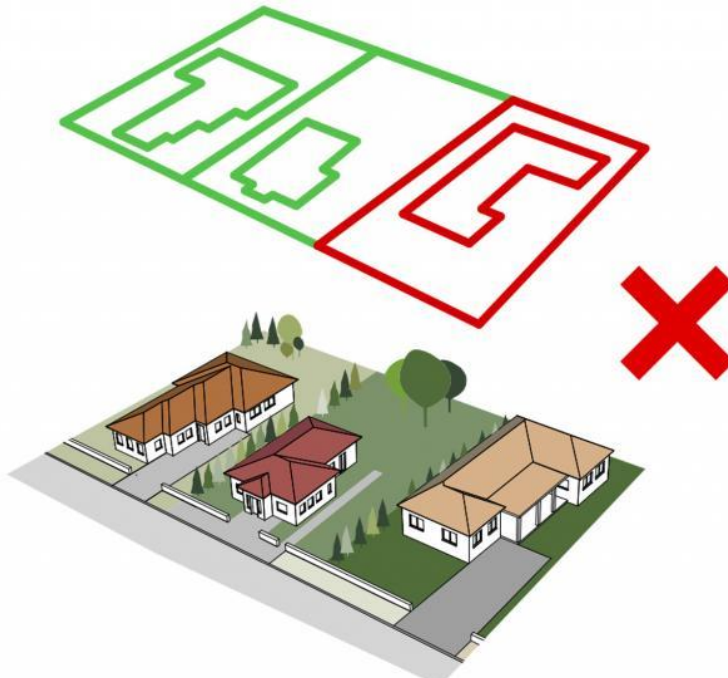
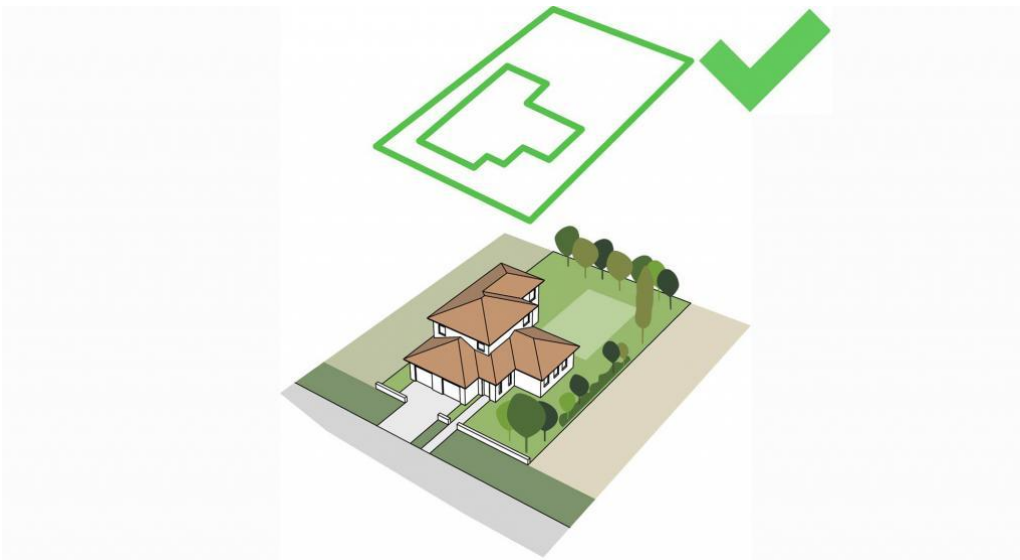
Kerítés



4. Üdülő és hétvégi házas övezet

Telepítés

Az épületeket az utcavonalhoz és a telek alakjához igazítva kell elhelyezni

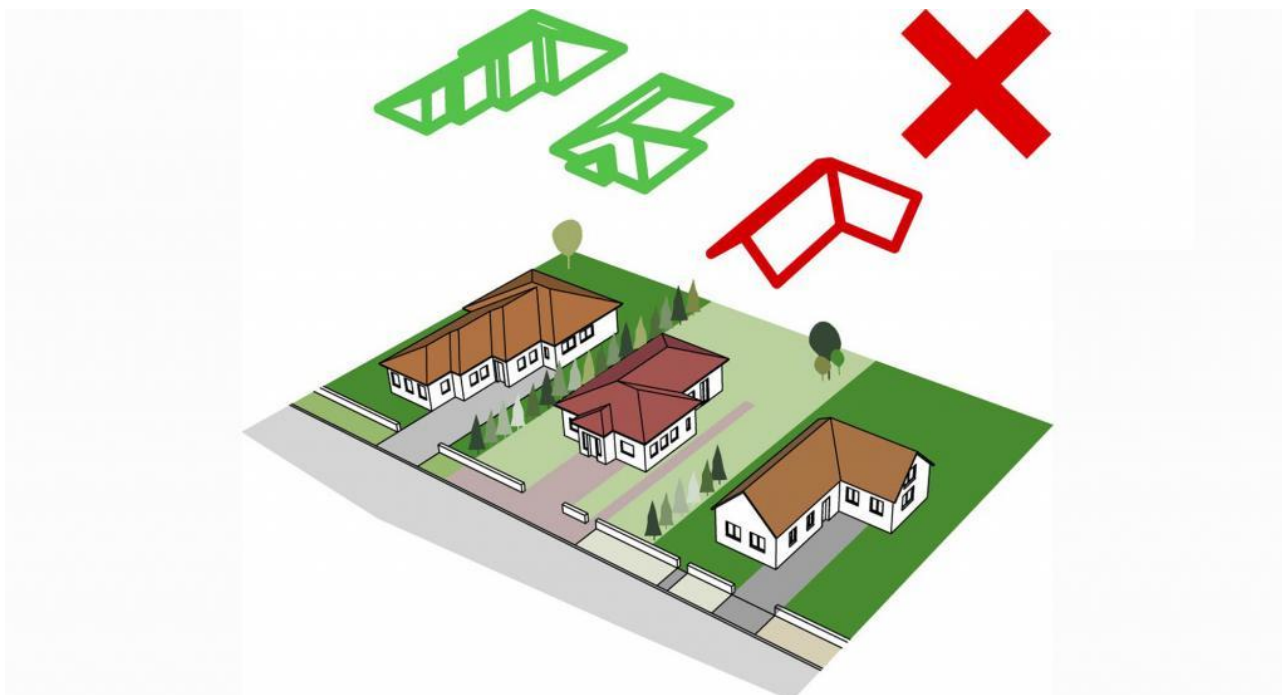
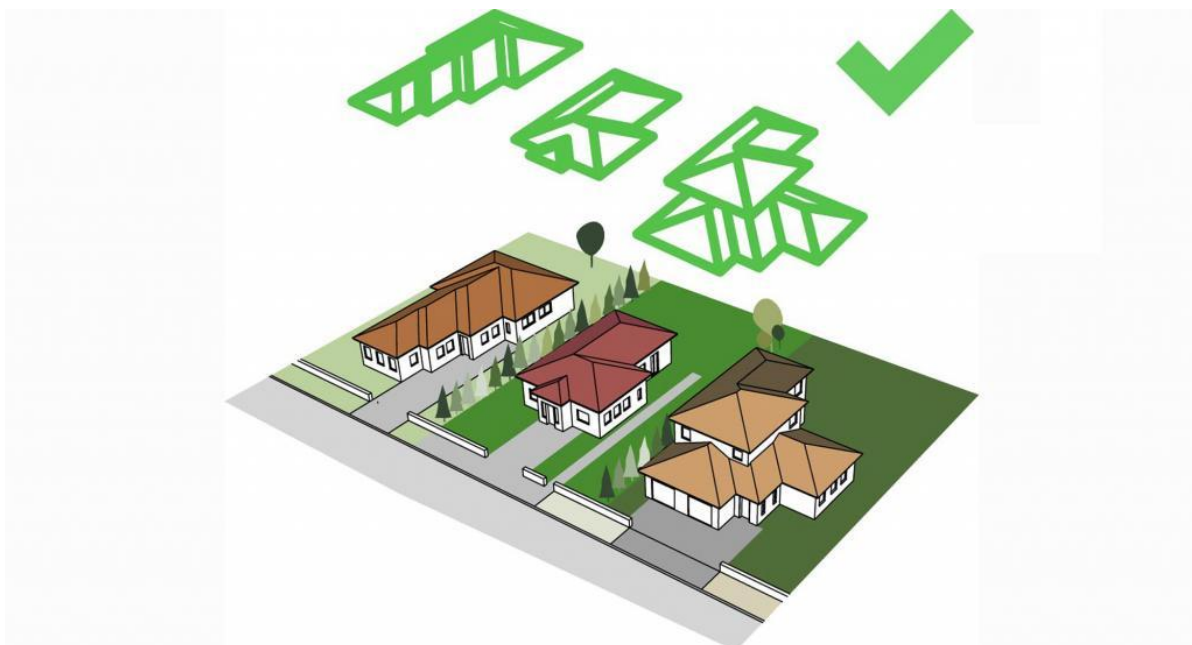


Magasság

A házak közel azonos magassággal épültek. A meglévő épületek közé épülő új házak építésénél alapvető elvárás az utcaképbe illeszkedés, az oromfalas homlokzatok magasságának, megjelenésének, nyílászáró kiosztásának környezetben kialakult hagyományok szerinti alakítása.



Tetőforma



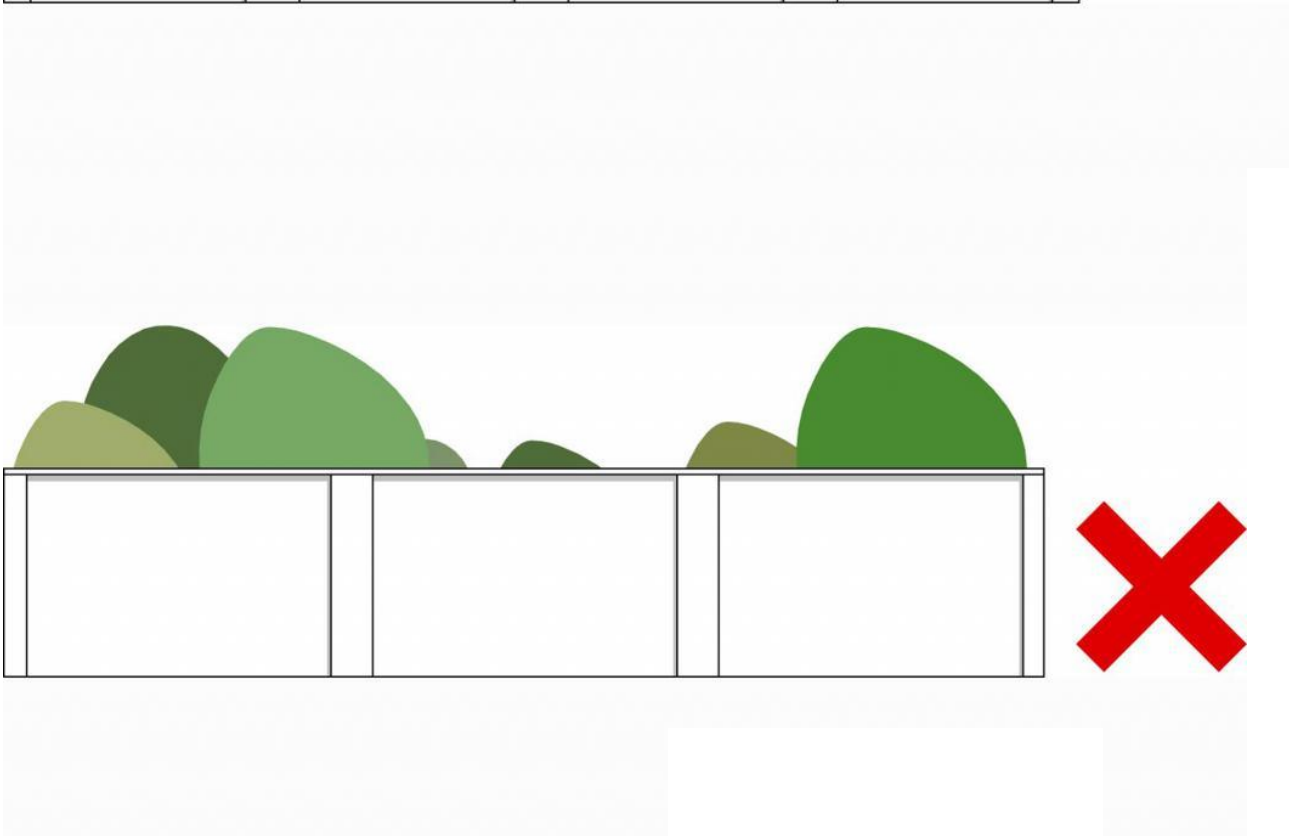
Színek

A színezés meghatározza az épület illeszkedését környezetébe. Megfelelő színhasználat esetén ez lehetségessé válik.

Ajánlottak a pasztell színek.



Kerítés



SZÍNEK

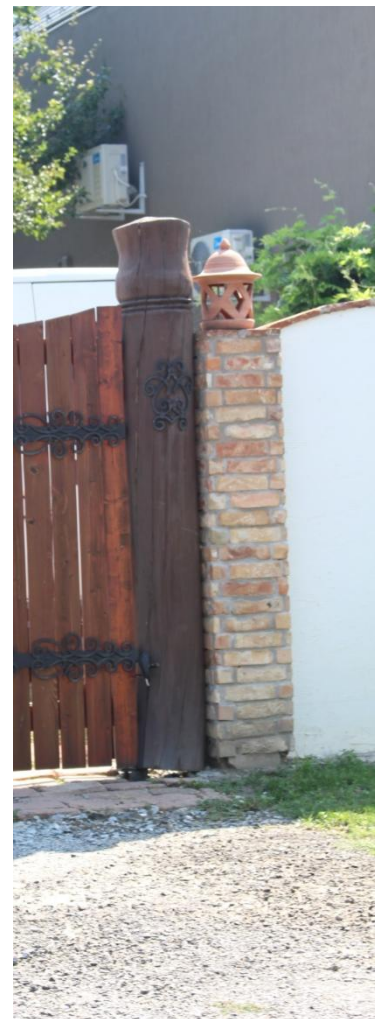
A színezés meghatározza az épület illeszkedését környezetébe. Az épület homlokzatának nagy részén fehér vagy pasztellszínek a jellemzők, alkalmazására néhány helyi példa:





KERÍTÉSEK

Számtalan szép kerítés, kapuzat megoldásokkal találkozunk a településen. Változatos, de hagyományokat tisztelő anyaghasználattal.











ERKÉLYEK, TORNÁCOK

Jól használható épületrész az oldalsó oszlopos tornác, mely átmenet a külső és belső tér között és a magyar népi építészetnek is sajátja. De megjelenik új épületeknél is.









AJTÓK, ABLAKOK

A régi házakon lévő hagyományos ablakok viszonylag kicsi méretűek, faszerkezetűek, osztottak és kétszárnyúak. Felújításnál, vagy új épület építésekor az egységes utcakép megteremtése érdekében, ezek megőrzése javasolt.

Új beépítésű területeken az új típusú nyílászárók esetén kerüljük a műanyag nyílászárók használatát.

Előnyben részesítendő a faszerkezetű nyílászárók pácolt vagy festett felülettel.







HOMLOKZATKÉPZÉS

Esztétikusan alkalmazott vakolatdíszek, ritkán homlokzatburkolatok, oromzatok, párkányok különlegessé teszik a házak homlokzatát, de a tetőszerkezet formájával, ablakokkal, zsalugáterekkel számtalan épület tetszetős a településen, övezetektől függetlenül találhatunk szép példákat. A házak színe fehér, vagy visszafogott, pasztellszínű a legtöbb helyen. Ajánlott a természetes anyagok, mint téglala, fa használata. Az új lakóházaknak is javasolt betartani ezeket a feltételeket.







RÉSZLETEK

Az ingatlanok apró részlete számtalan követendő példája fellelhető, melyekből itt adunk ízelítőt.







HAGYOMÁNYOS ÉPÜLETEK

Fentiekén túlmenően van a településen jó néhány példa arra, hogy a régi homlokzati elemeket részben vagy egészen megőrzik, és becsben tartják.

















Abádszalók bővelkedik új épületekben, amelyek közül jónéhány igazán tetszetős, követendő példa lehet. Sokhelyütt igyekezett a tervező a hagyományos stílusjegyekkel ötvözni az épület megjelenését.



















A település számtalan ingatlanán, vagy az előtt igazán jó példákat találunk a növények alkalmazására, de közterületeken is a zöldfelületek szépek, gondozottak.



















UTCÁK, TEREK

Abádszalók törekszik arra, hogy az utcái, terei zölddel legyenek beültetve, sok fa található a közterületeken. Közterületei gondozottak, az utak burkolata megfelelő.



















Abádi Major Minifalva

A minifalva egy egyedi szabadtéri, néprajzi kiállítás. A Tisza-tó mentén épített jellegzetes régi paraszti porták kicsinyített másai tekinthetők meg:



Imresszum

Megrendelő:

Abádszalók város Önkormányzata

Készítette:

Kiss György Csaba településtervező, építésügyi igazgatási szakértő, településrendezési szakértő, településrendezési igazságügyi szakértő

Közreműködött a szerkesztésben:

Kabai Szabina

Főépítész:

Kiss György Csaba

Felhasznált irodalom:

- Abádszalók város honlapja
- Hatályos településrendezési terv vizsgálati és alátámasztó munkarésze
- TAK egyeztető felület építészeti útmutató ábrái (Lechner Tudásközpont)
 - Magyarszéphely minta településképi arculati kézikönyv
- Egyéb internetes portálok: google.hu, utazitthon.hu, hu.wikipedia.org, turautak.com, tubaimre.hu, mapire.eu, muemlekiem.hu, nagyvofely.hu, <http://gonczyiskola-hu.webnode.hu>
http://www.schefferj.ps.hu/Hu_Tisza_Legifotok.htm
<http://tiszato-vendeghaz.gportal.hu/picview.php?prt=700031&gid=2887701&index=14>
- By KovacsDaniel - A feltöltő saját munkája, CC BY-SA 3.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=20742651>
- By KovacsDaniel - A feltöltő saját munkája, CC BY-SA 3.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=20742661>
- By KovacsDaniel - A feltöltő saját munkája, CC BY-SA 3.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=20742654>
- By KovacsDaniel - A feltöltő saját munkája, CC BY-SA 3.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=20742660>
<https://hu.wikipedia.org/wiki/Ab%C3%A1dszal%C3%B3k>
- <http://blog.xfree.hu/myblog.tvn?SID=&from=0&pid=&pev=2017&pho=04&pnap=&kat=3276&searchkey=&hol=&n=iolika66>
<https://www.vfmk.hu/de/node/11362>
<http://www.panoramio.com/photo/111633338#>
<https://www.utazitthon.hu/latnivalo/abadszalok/ember-maria-mellszobor-18833>
<https://www.vfmk.hu/hu/node/10433>
- <https://www.google.hu/maps/place/Ab%C3%A1dszal%C3%B3k,+5241/@47.4040557,20.6398988,3a,75y,349h/data=!3m8!1e2!3m6!1sAF1QipNuy01RzQWu2U8UzWYEXbOHxOBXsIUAmLh3lfcW!2e10!3e12!6shhttps:%2F%2Fh5.googleusercontent.com%2Fp%2FAF1QipNuy01RzQWu2U8UzWYEXbOHxOBXsIUAmLh3lfcW%3Dw203-h270-k-no!7i3120!8i4160!4m5!3m4!1s0x4741283d18c73681:0xd1b8c214f5749ffa!8m2!3d47.474851!4d20.591367>
<http://mapio.net/pic/p-65787898/>
- <http://www.turautak.com/cikkek/varak--romok/templomromok/pusztatomaji-szent-moric-kapolna--kunhegyes-.html>
<https://www.youtube.com/watch?v=m1x6pnva-s8>
<https://www.orszagiaro.net/abadszalok/>